A szelence titka

Szöveg: Bedő István
Rajz: Endrődi István

11

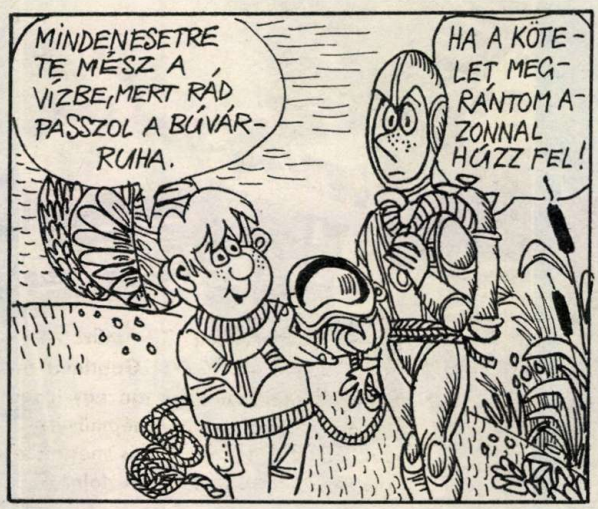

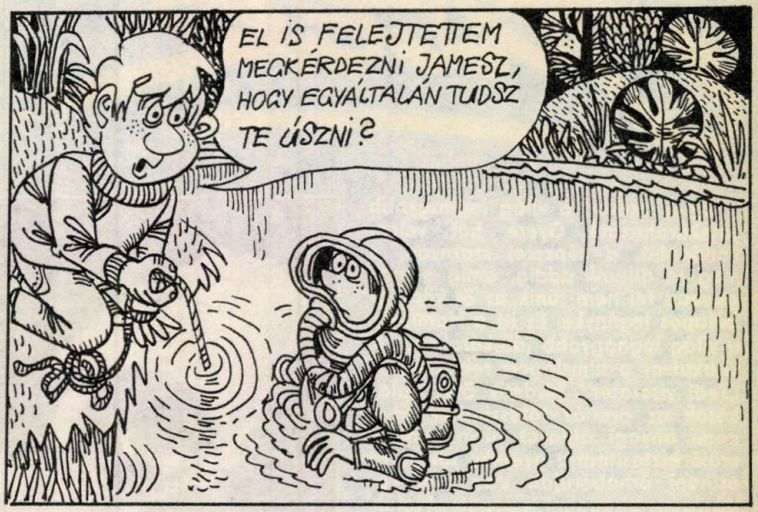

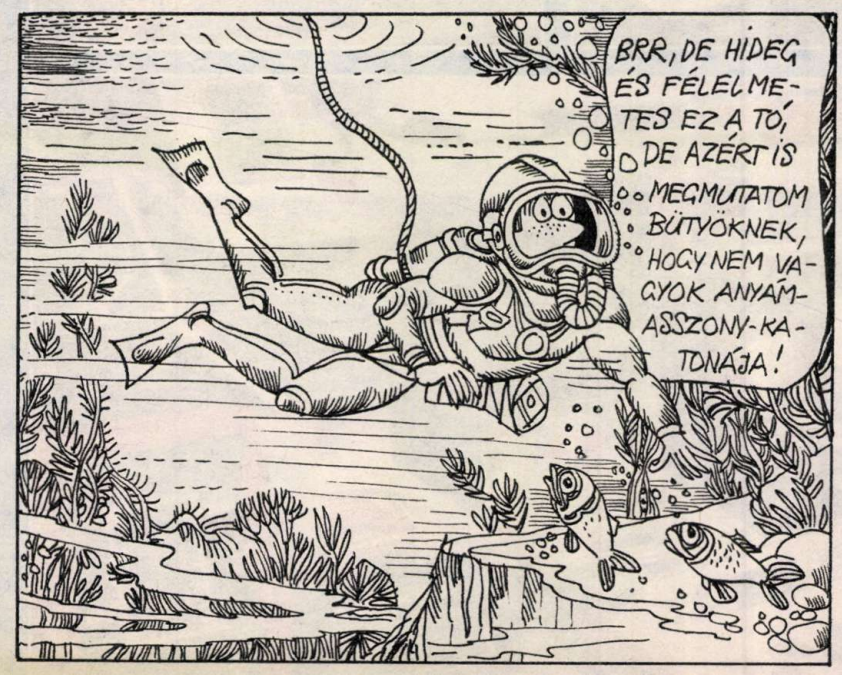

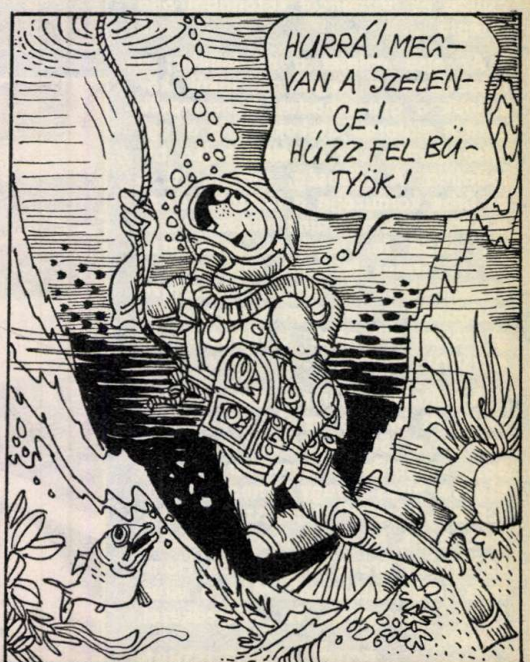

FOLYTATJUK

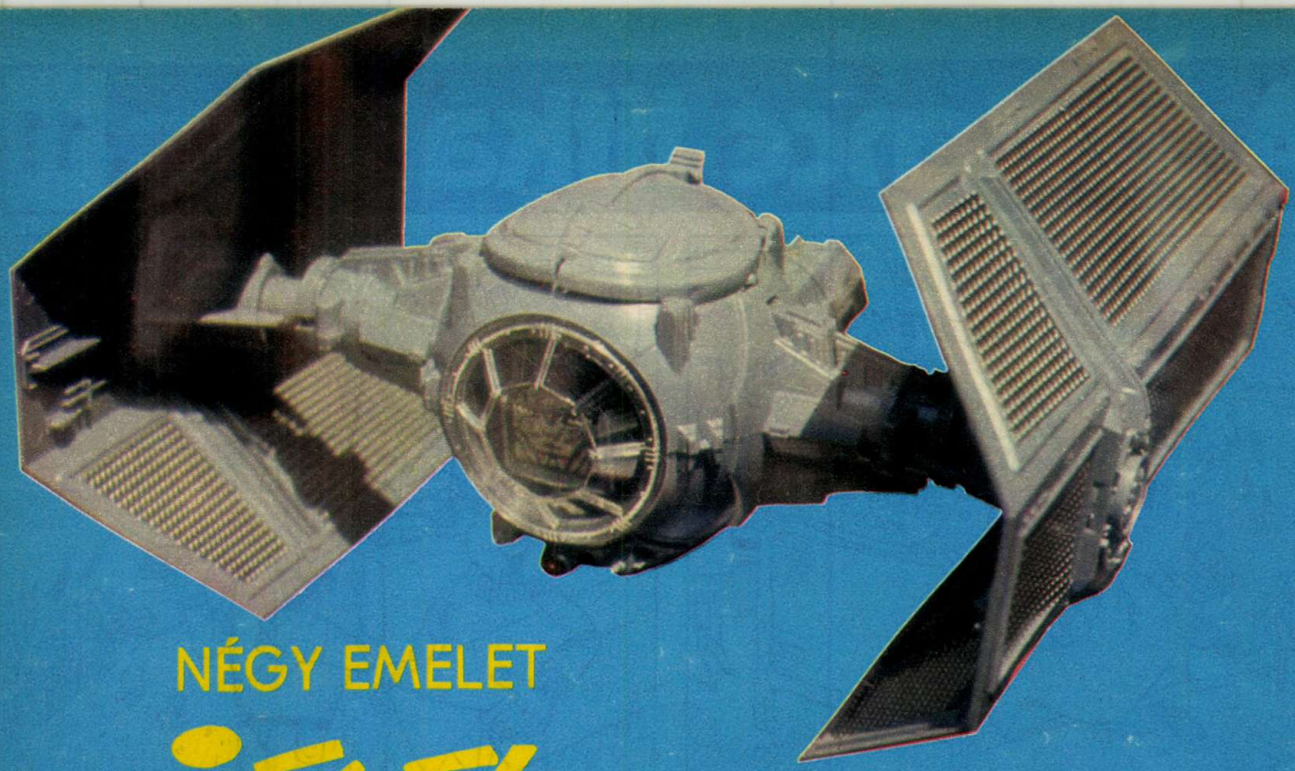

NÉGY EMELET

játék

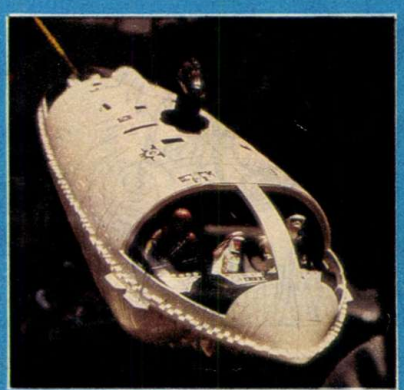

Látni akarod a világ legnagyobb játékáruházát? Gyere hát velem Londonba, a képzelet szárnyán, s meg se álljunk addig, amíg a magasban fel nem tűnik az öt köcsögkalapos legényke. Ez itt a Hamley's, a világ legnagyobb játékáruháza. A kirakatsor a filmslágert reklámozza: „Jedi visszatér", hirdetik öles plakátok az áruház földszintjén, ahol némi anyagi áldozat árán minden szülő biztosíthatja gyereke tökéletes otthoni űrháborúját. Van régi vadászgép, birodalmi lépegető, Halálcsillag és harmincöt katonából álló űrlégió . . .

Az első emelet a modelleké; a másodikon a Legoland lakói köszöntik a gyerekhadat. A harmadik szint a motoros játékoké; míg a legfelső szinten vár az elektronika birodalma. A többség, persze, itt is az űrbe kalauzolja a játszótársakat, a parancsok napjaink valóságát idézik: lődd le, fogd el, robbantsd fel . . . Színes feliratok villódznak a képernyőkön. A magas elektronika világában a sarokban a csendes legyőzöttek pihennek: a flipperek, az egykarú rablók . . .

A pultoknál persze, lehet vásárolni is, itt inkább az ijesztő, morbid humoré a főszerep. Néhány fontért, egy zsugorított gumiálarc segítségével híres (avagy hírhedt) államférfiak „bőrébe" bújhatsz. De a legjobb azért, ha te, önmagad lehetsz. És néhány órára megállhatsz Hamley's játékasztalainál. Még a világ igazi gondjairól is elfeledkezel. Játszol.

FOTÓ: TÖRÖS ISTVÁN

83/31
XXXVIII. ÉVF. • 1983. NOVEMBER 17. • ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

„A VÁRAT MEGVÉDEM"

(RIPORTUNK A 15–16–17. OLDALON)

FOTÓ: WAGNER MARGIT

A KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

Egy asszony az űrből. Kedves ismerős: Sally Ride, amerikai asztronauta.

A romantika nagy egyénisége: Liszt Ferenc, zeneművészeti sorozatunk szereplője.

Lóhóbortok címmel humoros összeállítás két színes oldalon.

margó

„ÉN ENNYIVEL JÁRULTAM HOZZÁ...”

Az új Nemzeti Színház felépítését a közelmúltban határozta el a Minisztertanács. Az építkezés költségeinek döntően nagy részét államunk biztosítja, kisebbik felét széles körű társadalmi összefogásból, felajánlásokból, adományokból teremtik elő. Amikor ez a határozat nyilvánosságra került, nyomban fölmerült a kérdés, vajon milyen szerepet kapnak az úttörők ebben a nemes akcióban? Haraszti István, a Magyar Úttörők Szövetsége Országos Tanácsának titkára válaszolt kérdéseinkre:

— Szövetségünk országos elnöksége 1983. október 12-i ülésén úgy döntött, hogy az úttörőszövetség is csatlakozik a felhíváshoz. Az ügy nagy jelentőségű, éppen ezért szeretnénk, ha úttörő- és kisdobosközösségeink tagjai is hozzájárulnának a színház felépítéséhez — kezdte a beszélgetést.

— Tudomásunk szerint már sok úttörőcsapat eljutatta felajánlását az illetékesekhez. Közülük többen országos versenyre akarták hívni a többieket, s felhívásukban összegek is szerepeltek.

— Ezeket a felhívásokat nem tesszük közzé, mert nincs szándékunkban versenyt indítani a csapatok között. Döntsön minden közösség maga a hozzájárulása mértékéről. Csak annyit adjon mindenki, amennyit megerőltetés nélkül képes adni. A Nemzeti Színház felépítésére indított adományozási akció több évre szól. A csapatok 1988 végéig fizethetik be a közös munkáért járó jövedelmek egy részét az erre a célra nyitott 218—98220 546—621 számú OTP-számlára.

— Csak ez az egy módja lesz a befizetésnek?

— Szó sincs róla. 1984-ben emlékbélyegek kerülnek kibocsátásra. A felajánlott pénzösszegekért ilyen bélyegeket is vásárolhatnak a gyerekek. Ez a módszer azért vonzó, mert idővel a bélyegek személyes emlékké válhatnak: „Én ennyivel járultam hozzá” — mondhatja évek múltán a büszke tulajdonos... Természetesen vannak más lehetőségek is. Sorolhatnánk az ötleteket, de azt hiszem, erre nincs szükség. Biztos vagyok benne, hogy leleményességben, ötletgazdagságban a csapatok nem szorulnak segítségre. Egy ötletet mégis mondanék. A művészeti szemlék csapat-, területi döntői jó alkalmat kínálnak arra, hogy ezek a gálák belépődíjas rendezvények legyenek. A szülők, hozzátartozók, érdeklődők minimális belépődíjat fizessenek, s az ebből származó összeget utalják át a rendezők az imént említett számlaszámra.

— A társadalmi összefogás eredményeiről, helyzetéről kapunk tájékoztatást?

— Igen. Elnökségünk figyelemmel kíséri a befizetési akciót és félévenként — a Pajtásban és az Úttörővezetőben — rendszeresen ismertetjük, hogy mennyivel járultak a Nemzeti Színház felépítésének költségeihez úttörőink, a jövő felnőtt színházlátogatói — mondta Haraszti István.

(A Nemzeti Színház történetét feldidéző írásunk a 12—13. oldalon.)

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES
Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS
Szerkesztő: BŐCS FERENC, SZIGETI PIROSKA
Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065 Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj: egész évre 139,50 Ft I. félévre 77,50 Ft II. félévre 62 Ft

83.2683 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

MÉLYEN NYÚLUNK A ZSEBBE...

Mesés kirakat. Innen a legtöbben laposabb pénztárcával távoznak

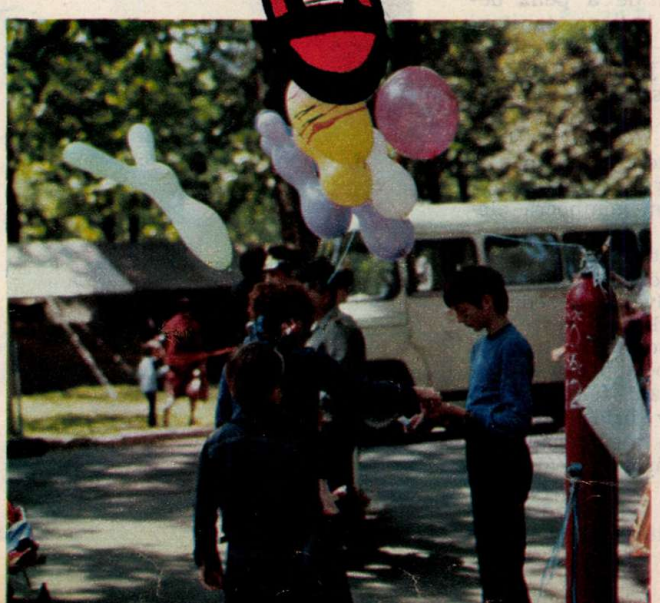

Versenybringa, erőpróba. Ezért érdemes gyűjteni

Röpül a léggömb, röpül a képzelet. A Városligetben pénzbe kerül sok játék

A ceglédi Táncsics Mihály Általános Iskola egyik hetedik osztályában megkérdeztem a gyerekektől:

— Mennyi pénzetek van?

— Itt vagy otthon?

— A zsebetekben?

— Az enyém most üres. A szüleim csak akkor adnak pénzt, ha az iskolában kell vagy kirándulni megyünk vagy Pajtást veszek. Persze,

ha szükséges, tudok hova nyúlni. A betétkönyvemben ötszáz forint van, otthon hatszáz forintot tartok papírpénzben. Kétszázat kölcsön adtam, ötven forintot pedig kétforintosokból gyűjtöttem össze — válaszolta Kuthy Gábor.

— Nálam sincs most pénz, mert tizennégy forintot beadtam a gyakorlati órára — mesélte Patkós Anita. — Egy-egy pár tarajos virslit, buggyantott tojást és fagylaltporból nagy adag fagylaltot készítettünk magunknak. Hol lehet olcsón ilyen finom reggelit kapni?

— A lángosos néninél — szólt közbe Csurgai Zoli.

— Egy lángos négy forint. Ki lakik jól ennyivel?

— De házhoz hozzák.

— Reggel még kétszázhatvan forintom volt. Ebből kétszázat a szüreti munkáért kaptam. Gyakorlatira én is tizennégy forintot fizettem be, huszonhármat pedig kölcsönadtam a barátaimnak — mondta Tatai Angéla.

Veres Éva vette át tőle a szót:

— A zsebpénzem nagysága attól függően változik, hogy anyu hány új húszforintost hoz haza. Megállapodásunk szerint az mind az enyém. Ma is adott egyet.

Karácsony Krisztina meghatározott összeget kap havonta. Kétszázat az édesanyjától, kétszázat az édesapjától.

— Néha a nagymama is meglep egy százassal vagy ötvenessel. Ilyenkor bőkezűbb vagyok, kétszer annyi édességet vásárolok, mint máskor. Jócskán teszek félre is. Eddig kétezer forint gyűlt össze. Bringát szeretnék vásárolni, nálunk ugyanis a legtöbben ezen járnak iskolába.

A huszonöt tanuló közül, akivel beszélgettem, tizenhárman otthon, öten a napköziben, négyen étteremben, hárman pedig a néphadsereg klubjában ebédelnek, de alig van közöttük olyan, aki kiegészítő csemegeként ne vásárolna magának valamilyen édességet vagy üdítő italt.

VECSÉSI SZÁMVETÉS

„Káposztaország"-ban, ahogy Vecsést egyesek becézik, minden változik, napról napra szépül. A Petőfi téri új iskola a kacsalábon forgó suli címet is megérdemelné. Az ötvennégymillió forintért épített iskolában külön tanulóasztala van minden gyereknek. Valóságos sportkombinátjuk, tágas tornatermük és több szabadtéri sportpályájuk van. A megkérdezett gyerekek közül tizenhárom saját számológépén számol.

— Az enyém ezernégyszázötven forintba került. A zsebpénzemből vettem — újságolta Zilahi Attila.

— Én anyutól kaptam — mondta Leimeter Zsuzsanna.

A zsebpénz nagysága Vecsésen is változó. Sárosi Gyuri tíz forintot, Wisth Robi húszat, Szarkó Feri negyvenet hozott magával a szóban forgó napon. És voltak olyanok is, akik egy fillér nélkül érkeztek az iskolába. De a megtakarított pénz, amivel a gyerekek szabadon rendelkeznek, mindenképpen említésre méltó: összesen harmincnégyezerkilencszázhetvennégy forint.

— Én motorkerékpárra gyűjtök — mesélte Tóth Zsolt.

— Nekem ötezer-ötszáz forintom volt, de vettem egy versenybiciklit — mondta Zeletmayer Jóska.

— Kétezer forint gyűlt már össze magnóra — újságolta Palkó Gabi.

Tetszett nekem, hogy a huszonhét gyerek közül tizenhét rendszeres előfizetője valamelyik újságnak. S a többiek is vásárolnak időnként Hahotát, Mini Pajtást, Kristály Magazint.

ÉDESSZÁJÚ NEMZEDÉK

Remélem, nem így kerülünk be a történelemkönyvbe, pedig igaz a megállapítás. Minden orvosi felvilágosítás ellenére — amely szerint az édesség a fogak ellensége, hizlal — növekedik az édesszájúak tábora. A Belkereskedelmi Minisztérium tájékoztatása szerint évente huszonhétezer-nyolcszáz tonna cukorkát, huszonnyolcezer tonna csokoládét, négyezer-egyszáz tonna nugát- és kakaós készítményt, harmincnyolcezer-kétszáz tonna lisztes édességet eszünk meg. Ebbe nem tartoznak bele a cukrászdai és éttermi torták, a krémesek, a rágógumik, nyalókák. Néhány budapesti iskola előtt valóságos versenyt vívnak egymással a rágógumi- és vattacukor-árusok. S hogy a vattacukor kelendőbb legyen, már színezik, ízesítik is. Pirosat, zöldet, narancs- és citromízűt is kapni. Egy tanár a minap így kesergett: „Reggelente gyakran találkozom a közértben, a trafikban rágót vagy más édességet vásároló gyerekkel. Az órát rendszerint azzal kell kezdeni, hogy kiköpetjük velük a rágógumit. Az otthon csomagolt tízórai részben vagy egészen a szemétkosárba kerül. Nincs étvágyuk. Jó dolog, hogy a mai gyerekeknek nem kell a fogukhoz verni a garast, bármikor vásárolhatnak maguknak valamit, de a pénz beosztására is meg kellene tanítani őket."

Szavai eszembe jutottak Kispesten, az Ady cukrászda előtt gyerekek sorakoztak, a hidegben fagylaltra várakoztak. Az egyik lány még a földre is letérdelt, hogy a táskájából előkotorjon annyi kettest, amennyi három gombócra elegendő.

Bementem a közeli ének-zene iskolába, ahol napközisekkel beszélgettem. Ők is kedvelik az édességet, de a zsebpénzük nagy része nem erre megy el. Sallós Imre még az üres üvegekért kapott pénzt is motorkerékpárra teszi félre. Papp Zsoltnak van egy óriási malaca, abba dobálja be a megmaradt aprót, egy nagy akváriumról álmodozik.

Zsebpénzügyben kérdezősködve egyre többen felelték, hogy lottózom, totózom. Találkoztam olyan fiúval is, aki ötvenforintos zsebpénzéből sportsorsjegyeket vásárolt. Eggyel sem nyert.

SZERENCSEKÍSÉRTŐK

A szerencsekísértés mellett azonban jobban izgat egy új „kór", amelyet automatajáték-betegségnek neveztem el. A video- és a különböző elektromos játékok termei gomba módra szaporodnak Budapesten. Igazság szerint a tizennégy éven aluliaknak kíséret nélkül be sem szabadna lépniük ezekbe. A pénzükért mégis beengedik őket. A Kőbánya-Kispest metró végállomáson egy tizenhárom év körüli fiú állított meg. A tenyerét nyújtotta felém.

— Kérek szépen öt forintot — mondta alázatosan.

— Koldulsz?

Lehajtotta a fejét.

— Vissza akarom szerezni az elveszett pénzt.

— Honnan?

A szemközti „játékbarlang"-ra mutatott, ahol az ügyetlenebbek számára néhány perc boldogság tízesekbe kerül.

— Százötven forinttal indított útnak anyu és most...

— Sajnos az én gyerekeim is kísértgetik a szerencsét. Béla totózik, Dezső lottózik. Ezért aztán néha bevásárlás után elfelejtik visszaadni a megmaradt aprópénzt — mesélte ismerősöm, akivel a Népköztársaság úti papírboltban találkoztam. — Sajnos sokba kerülnek ezek a gyerekek manapság.

Bizony. És nemcsak azért, mert olykor a kelleténél több zsebpénzt kapnak vagy túl sok édességgel, játékkal traktáljuk őket. Az is jókora summa, amit az ország arra fordít, hogy valaki elvégezze az általános iskolát. Ez azonban már egy másik történet, amelyre rövidesen visszatérünk.

Faragó György

Fotó: Wagner Margit

MÉLYEN NYÍLUNK A ZSEBBE...

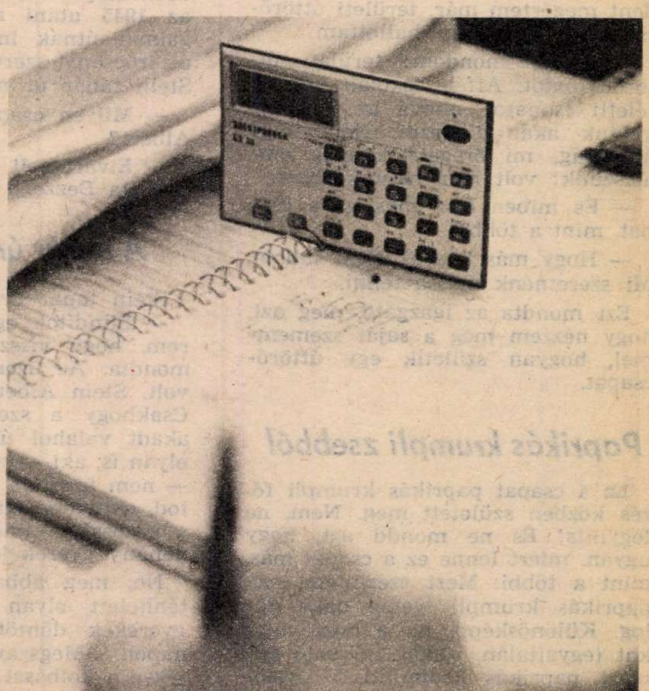

Gyere velem, lessük meg egy úttörőcsapat születését.

Most ne ódzkodj, és ne mondd azt, hogy egy úttörőcsapat nem *születik*, hanem egyszerűen csak *lesz*. Jó, tudom, te észre sem vetted, amikor a tiéd megszületett (mert egyetlen feltétel volt: ki, hogy tanul;? te kitűnő voltál, de minek, mert veled együtt éppúgy felvették a gyengéket is), szóval, most hallgass meg, mert ez olyan *igazi* volt.

Nem is maga a születés, hanem már a gondolat!

— Területi úttörőcsapatot alakítunk — mondta egy napon Bezzegh István. (Bezzegh István igazgató, a pesterzsébeti Gogolya György Úttörőházat „igazgatja". Egyébként belevaló ember: még diák is lehetne.)

— Mit? — kérdeztem én, és elkerekítettem a fülemet. Sok mindent megértem már, területi úttörőcsapatról még nem hallottam.

— Ahogy mondom: területi úttörőcsapatot. Afféle iskolák közötti, feletti csapatot, ahová az jön, aki velünk akar dolgozni. Nem nagy újdonság, mi öregebbek még emlékszünk: volt már nálunk ilyen.

— És miben lesz más ez a csapat, mint a többi?

— Hogy más lesz-e? Nem tudom. Mi szeretnénk mássá tenni.

Ezt mondta az igazgató, meg azt, hogy nézzem meg a saját szememmel, hogyan születik egy úttörőcsapat.

Paprikás krumpli zsebből

Ez a csapat paprikás krumpli főzés közben született meg. Nem, ne legyints! És ne mondd azt, hogy ugyan, miért lenne ez a csapat más, mint a többi. Mert szerintem, egy paprikás krumpli igenis nagy dolog. Különösképp, ha a hozzávalókat (egyáltalán, tudod, mi való egy igazi paprikás krumpliba?) „zsebben" kell összehordani. Meg hát azért nem is a paprikás krumpli volt a lényeg.

Hanem, hogy huszonnégyen ígérték magukat, és huszonhatan jöttek el egy szombaton (na, most csodálkozhatsz: szabad szombaton!) a pesterzsébeti vízitelepre. Kétszer számolták meg, kétszer számoltak kettővel többet.

— Nem baj, most még mindenki jöhet — mondta Stein J. Albert.

— És később?

— Később már csak az, aki elfogadja feltételeinket és teljesíti követelményeinket.

Biztosan furcsállod, amit mondok, de én Stein 7. Albertet is bevenném gyereknek! Pedig már nem gyerek. Javakorabeli tanár, a városszerte híres erzsébeti „adysok" egykori csapatvezetője. Igazi úttörő volt az úttörők között. Tanára, Trencsényi Waldapfel Imre volt, aki az 1945 utáni magyar úttörőmozgalmat útnak indította. A területi úttörőcsapat szervezői közül sokakat Stein tanár úr nevelt.

— Milyen csapatvezető volt Stein Albert?

— Elvarázsolt bennünket — mondta Bezzegh István.

A tanár úr varázslata

Stein tanár úr varázsolt most is.

— Elindítok egy üzenetet, és várom, hogy visszatérjen hozzám — mondta. Az üzenet egy kézszorítás volt. Stein Albert azt várta vissza. Csakhogy a szorítás késett, el is akadt valahol útközben, mert volt olyan is, aki — nem felnőtt, gyerek! — nem fogott a másikkal kezet. Látod, ennyiben máris többet adott ez a közösség: elindította egymás felé néhány gyerek kezét.

No, meg abban, hogy nem történhetett olyan dolog, amiben ne gyerekek döntöttek volna ezen a napon. Megszavazták, fölszeleteljék-e a kolbászt a paprikás krumpliba (ki erre, ki arra szavazott, a többség döntött: szeletelték); hogy a csapatvezető Bezzegh István legyen (igaz, jó ajánlója volt: Stein Albert maga, olyan hittel ecsetelte az igazgató érdemeit, hogy hinni kellett neki); meg hogy hordhatnak-e piros nyakkendőt — kisdobosok?

— Bevesszük őket? — hangzott a kérdés.

— Be! — volt az egyhangú felelet. Kevés ilyen büszke kisdobost láttam életemben, mint azon a napon a Duna mellett. Büszkeségből persze, kijutott az úttörőknek is.

— Jobb lesz a területi úttörőben? — kérdeztem Somogyi Mónikát és Varga Tímeát. Mindketten a Székelyhídi utcai általánosba járnak, mindketten a területi úttörőcsapat tagságát választották.

— Még nem tudjuk, de azt gondoljuk: igen.

— Mi nem volt jó az iskolai őrsben?

— A kiabálás. Mindenki mondta a magáét, az őrsvezető sem tudta túlkiabálni őket, aztán minden maradt a régiben.

— Mit akartok csinálni a területen?

— Nem tudjuk. De nem lesz olyan feladat, amit ne vállalnánk szívesen. Dolgozni jöttünk ide.

Üzenet-kövek a Dunán

Tudom, most azt mondod: ezek nagy szavak, meg hogy, ha kérdezném, mindenki ezt mondaná. De figyelj csak oda az új csapatvezető szavaira, Bezzegh István érdekeset mondott a Duna partján.

— Nem általában fogunk dolgozni, még csak nem is dolgozgatni. Konkrét, tényleges feladata lesz mindenkinek. Nem olyan, amit ha megcsinálunk, úgyis jó, ha nem csináljuk meg, akkor sem történik baj.

A nagy pillanat:
az ünnepélyes eskütétel

ALAPÍTÓLEVÉL A PALACKBAN

Mindenkinek olyan tennivalót választunk, amire igazából szükség van.

A pesterzsébeti 6. sz. Trencsényi Waldapfel Imre területi Úttörőcsapat első munkája a paprikás krumpli főzése volt. S miközben ott rotyogott a bográcsban az első **közös** ebéd, a csapat esküt tett. Szövegét egy „másik" Trencsényi László írta. Alapítólevelüket palackba rakták, mindenki az üvegbe dobta a maga üzenet-kövét, és behajították a Dunába.

Ment a palack, vitte a víz a pesterzsébeti úttörők üzenetét. Amiben huszonhat gyerek-aláírással az állt, hogy a magyar főváros egyik külső kerületében valami elkezdődött.

Most ne mondd, hogy na bumm, akkor most mi van, mert én ígéretet látok ebben az üzenetben. Meglehet, ez az ígéret ma még nem más, mint hogy ők huszonhatan (vagy még többen, mert abban biztos vagyok, hamarosan többen lesznek a trencsényiek) újratanulják indulóinkat, megérzik, hogy szavuknak súlya van, és eljön az idő, hogy nem szégyellik, ha meg kell fogni a másik kezét. És ne mondd azt nekem, hogy kevés, vagy ha azt mondod, én úgy válaszolok: ott kezdődik minden a legkisebb dolgoknál. Egy szép őszi délelőtt, a Duna partján.

Major Árvácska
Fotó: Karasz Lajos

ZSIBONGÓ

TÜSKE

A nyolcadikos Tibi nem mehetett le a térre, mert előző este elcsavargott. Tibi meghúzkodta a húga, Márta haját, mert az állítólag csúfolta. Márta belerúgott a macskába, mert az folyton a lábához dörgölődzött. A macska... A macska egeret már régóta nem látott és jobb híján elbújt a szekrény alá.

Szerencsére így megszakadt a bosszúk sorozata.

(Szente)

POP-SAROK

Múlt heti rejtvényünk megfejtése: Tátrai Tibor, az ország egyik legjobb szólógitárosa. Tibor nagyon sok zenekarban játszott már, többek között a Syriusban, a Generálban, a Skorpióban, a HBB-ben. Remek improvizáló képességű előadó, akit minden zenekar és énekes szívesen lát vendégül koncertjén vagy éppen a lemezstúdióban. Itt hívom fel figyelmeteket, hogy a Pop-klubban ezentúl nemcsak tőlem kérdezhettek, hanem egy-egy kedvenceteket is faggathatjátok. Akár Tátrai Tibinek is tehettek fel kérdéseket, attól kezdve, hogy hogyan tanult meg gitározni, egészen kedvenc ételéig. A legjobb kérdéseket igyekszem eljuttatni az illetékesekhez. Természetesen a kérdés mellé egy jó fényképet is várok magatokról.

No meg, ne felejtsetek el szavazni a TT kedvenceire sem, hiszen a legtöbb kérdés mindig a helyezettekről érkezik.

Dévényi Tibor

TITKOT REJTŐ TÉLAPÓ

Akarsz örömet szerezni kisöcsédnek, húgicádnak? Ha igen, akkor vedd meg nekik a „Mit hoztál, Télapó?" című új Dörmi kifestőt, ami novemberben már kapható az újságárusoknál. A kifestőben — többek között — lesz egy izgalmas rajzos feladat is, aminek a megfejtői között jutalmat sorsol ki a Dörmögő Dömötör szerkesztősége. Főnyeremény: egy titkot rejtő, méteres télapó. Érdemes tehát megvenni a Dörmi kifestőt! Attól nem kell tartanod, hogy nem futja a zsebpénzedből, mert az ára mindössze 5,50 Ft.

RÉGIT IS ADNAK

Hol lehet megvásárolni a Hahota régebbi számait? — érdeklődnek rengetegen szerkesztőségünkben. Budapesten az V. kerület, Váci u. 10., Szabadsajtó u. 6., Petőfi Sándor u. 15—17., a VII. kerület, Lenin krt. 17. és a XV. kerület, Rákosfalva park 1/c alatti hírlapboltokban, valamint az Ezermester VII. kerület, Majakovszkij u. 15. szám alatti boltjában árusítják a Pajtás idei számait és más kiadványainkat.

TUDOD-E?

210 éve, 1773. november 17-én született Csokonai Vitéz Mihály, a magyar felvilágosodás korának legnagyobb lírikusa. Feudalizmus- és vallásellenes világképe, népies és rokokó vonásokat egybeötvöző kivételes nyelv- és formaművészete egyaránt a XIX. század irodalmi törekvéseinek előfutárává avatta. Foglalkozott botanikával is; sok növénynek ő adott magyar nevet.

A budapesti Planetáriumban 4—7. osztályosoknak november 18-án 12 órakor, 22-én 12 órakor, 24-én 10 órakor; a nyolcadikosoknak, az elsős és másodikos gimnazistáknak, a szakközépiskolásoknak és a szakmunkástanulóknak 18-án 14 órakor, 22-én 10 órakor, 24-én 12 és 14 órakor tartanak előadást. Az érdeklődők november 18-án 16 órakor „Az időmérés története", 18 órakor a „Naptárunk története", 19-én 14, 16 és 18 órakor „Az űrkutatás negyedszázada", 22-én 16 órakor a „Pillantás a végtelenbe", 24-én 16 órakor a „Kalandozás az égbolton" című programon vehetnek részt.

TANULÓSZOBA?

Tanulószoba, meg őrsi „búvóhely" is a Budapesti Művelődési Központ gyermekkönyvtára. A környező — XI. kerületi — iskolák úttörőőrsei, -rajai közül több is itt tartja foglalkozását, s jó pár ifjú diák pedig itt írja a házi feladatát és készül fel a másnapi nagy-nagy erőpróbákra. A könyvtár 2300 beiratkozott olvasójának 34 ezer könyv áll a rendelkezésére.

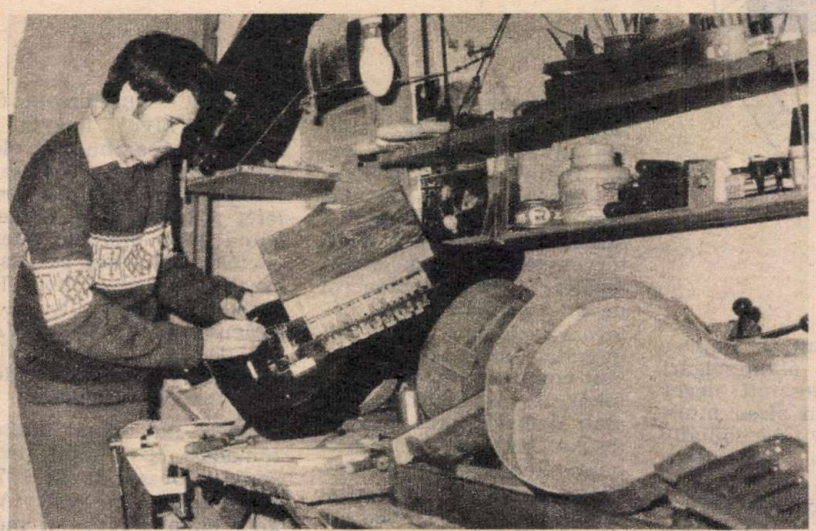

A NYENYERE HANGJA

Tekerőlant — más néven nyenyere — tanszak indult a Vándor Sándor Állami Zeneiskolában. Az újra népszerűvé vált hangszer példányait 1977 óta készíti Balogh Sándor zenetanár, aki mellesleg a már országosan ismert és népszerű leninvárosi Szederinda együttes vezetője.

PIRAMIDKA

Íme a Rubik-kocka vetélytársa, a piramidka. Feltalálója Alekszandr Alekszandrovics Ordinyec moldáviai mérnök. A piramidkát alkotó háromszögeket úgy kell forgatni, hogy egy-egy oldal azonos színű legyen — akárcsak a bűvös kockánál. Állítólag könnyebb is, meg nehezebb is játszani vele — mondják, akik már próbálták. Amire mi azt mondjuk, hogy majd meglátjuk, ha már láthatjuk a hazai boltokban.

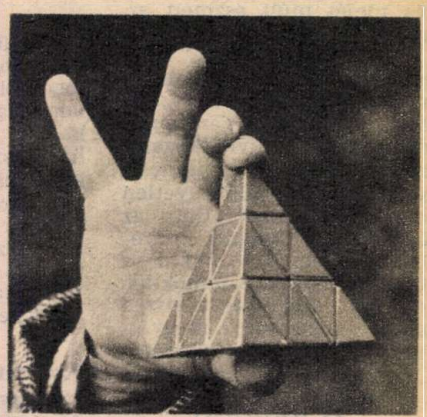

A LEGSZEBB

— Te gyönyörűségem, te vagy a világ legszebb kölyke — mondaná, ha beszélni tudna. Leila, a veszprémi állatkert anyatigrise. A negyedszázada társadalmi összefogással létrehozott állatkert 78 hektárán öt világrész kétszáz állatfaját, mintegy ezer állatot láthat a közönség.

ZSIBONGÓ

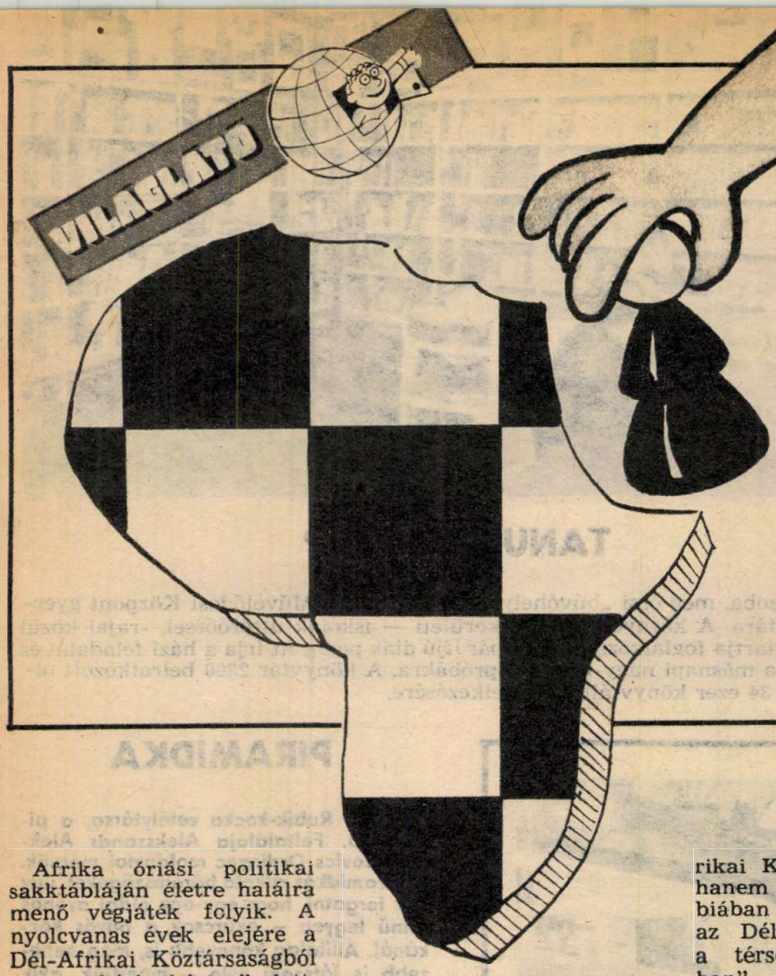

AFRIKAI VÉGJÁTÉK

Afrika óriási politikai sakktábláján életre halálra menő végjáték folyik. A nyolcvanas évek elejére a Dél-Afrikai Köztársaságból olyan „fehér bástya" lett, mely kudarcra ítélt utóvédharcokban próbálja megvédeni a faji megkülönböztetés idejét múlt eszméit az egész világgal szemben. A „mindenki egy ellen" képlete látszólag semmi esélyt nem ad a túlélésre. A pretoriai kormány vezetőinek magabiztos nyilatkozatai mégis felvetik a kérdést: vajon hogyan tud egyetlen ország szembeszállni az egész világ haladó közvéleményével, s azokkal a felszabadító mozgalmakkal, melyek alig két évtized alatt gyökerestül megváltoztatták Afrika térképét?

A legjobb védekezés

Önerőből — bármilyen hatalmas gazdasági erővel, s az évtizedek során szinte a tökélyig fejlesztett rendőri-katonai hatalommal rendelkezik is — sehogyan sem lenne képes. A magabiztos nyilatkozatok mögött gazdasági, politikai, katonai számítások húzódnak meg.

A nyugati érdekeltségű nemzetközi vállalatok aknázzák ki ugyanis a világ második legnagyobb aranykincsét ígérő lelőhelyeket, illetve részesednek az egyéb értékes színesfémek és ásványi anyagok feltárásából. Ráadásul az alapvető emberi és állampolgári jogoktól megfosztott néger lakosság olyan olcsó munkaerő, amely egyedülálló haszonszerzési lehetőségeket kínál.

Ezekre a nyugati számításokra épül a dél-afrikai magabiztosság is, mellyel mind a mai napig tartósítani tudták a fajüldöző politikát nem csupán a Dél-Afrikai Köztársaságon belül, hanem a megszállt Namíbiában is. Namíbia — az-az Délnyugat-Afrika ügye a térség „sakkjátszmájában" kulcsfontosságú. A dél-afrikai hadsereg által törvénytelenül megszállt terület függetlenségéről ugyan 1966-ban ENSZ határozat született, amely kimondta: az országból ki kell vonni az idegen csapatokat, s az ENSZ égisze alatt demokratikus választásokat kell rendezni. Csakhogy kényszerítő intézkedések híján a határozat önmagában még semmit nem ér. Így Pretoria — fittyet hányva mind az ENSZ-nek, mind a nemzetközi közvélemény nyomásának — mindmáig figyelmen kívül hagyja a határozatot, s amolyan előretolt gyalogként igyekszik felhasználni Namíbia területét a térség már függetlenné vált országai elleni akciókra. Mindezt ráadásul azzal az ürüggyel, hogy leszámoljon a terület függetlenségéért harcoló SWAPO (Délnyugat-afrikai Népi Szervezet) külföldön szervezkedő egységeivel.

Ilyen indoklással indított támadást az elmúlt évek során többször is az 1975-ben függetlenné vált Angola ellen s csapatai máig is több angolai tartományt tartanak megszállva. A felvonulási területként használt ország másik jelentős

Nyomorúságos körülmények között élnek a dél-afrikai aranybányászok

Nehéz munka, alacsony bér, ez az aranybányászok osztályrésze

Akcióban a tökéletességig fejlesztett rendőri gépezet...

...itt éppen egy johannesburgi diáktüntetést ver szét

katonai előnye, hogy itt található Valsis Bay, a nyugat-afrikai partvidék egyetlen mélytengeri kikötője, melyet amerikai és angol hadihajók is használnak.

Ezek után nem kétséges, hogy a fejlett tőkés országok és a Dél-Afrikai Köztársaság közös gazdasági és katonai érdekei miatt nem sikerült sohasem olyan helyzet elé állítani a fajüldöző rendszert, amely rákényszeríthette volna politikájának feladására. Sőt, hadserege a nyugati fegyverszállítások következtében immáron Afrika legmodernebb arzenáljával rendelkezik, s a „legjobb védekezés a támadás" jelszavával sorozatos fegyveres intervenciókat indít szomszédai ellen.

Lándzsák Dél-Afrika szívében

A Dél-Afrikai Köztársaság stratégiájának szerves része — a közvetlen fegyveres támadások mellett — a fekete többség által kormányzott szomszédos országok belső ellenzéki mozgalmainak támogatása. Dél-afrikai pénzen és fegyverekkel Angolában, Mozambikban, Zimbabwében és Lesothóban olyan fegyveres csoportok alakultak, melyek szabotázsakciókkal — villamos erőművek, gyártelepek, katonai rendeltetésű objektumok illetve szállítási útvonalak felrobbantásával — igyekeznek megakadályozni az amúgy is ingatag gazdasági helyzetben levő országok talpra állását, megerősödését. A meggondolás az, hogy a terrorakciók okozta ellátási gondok elégedetlenséget keltenek a lakosság körében, s megosztják a haladó kormányzatok erejét. Ennek következtében pedig csökken a dél-afrikai fajüldöző rendszer felszámolására indított közös akciók anyagi bázisa és politikai támogatása.

Az összetett politikai és gazdasági kapcsolatrendszer miatt furcsa mód az ellentétes nézeteket valló Dél-Afrika és a vele gyakorlatilag hadi állapotban levő frontországok mégis gazdasági egymásrautaltságban élnek. A gyarmati múltból örökölt vasúti és közúti szállítási útvonalak ugyanis rákényszerítik mindkét oldalt a kapcsolatok fenntartására. E függőségi helyzet ellensúlyozására alakították meg a feketék irányította országok az Afrikai Dél Fejlesztésének Koordinációs Konferenciája elnevezésű szervezetet, amely távlati célként együttműködésük összehangolását, a Dél-Afrikától való gazdasági és politikai függőség teljes felszámolását, s végül, de nem utolsósorban a fajüldöző rendszer megdöntését tűzte ki célul maga elé.

Pretoria ilyen körülmények között valahogy úgy érezheti magát, mint az a sakkjátékos, akinek ugyan fenn van még a királynője, de csak a királynője. Gazdasági és katonai erejéből még telik arra, hogy újabb és újabb csapásokat mérjen szomszédaira, s ideig-óráig feltartóztassa a feltartóztathatatlan folyamatot: a többségi fekete uralom kivívását. A körbezártság érzésén túl azonban más — túlélése szempontjából ha lehet, még veszélyesebb — folyamatokkal is szembe kell néznie. Ez pedig az az egyre terebélyesedő belső ellenállási mozgalom, amelyet az illegalitásban működő Afrikai Nemzeti Kongresszus Párt irányít. A szervezet fogja össze azokat a kisebb-nagyobb csoportokat, melyek immár fegyverrel is küzdenek a többségi uralomért. Akcióik sorába tartozik például a dél-afrikai atomfegyver előállításán dolgozó egyik üzem felrobbantása, valamint a hadügyminisztérium ellen elkövetett pokolgépes akció.

A kiélezett helyzetben a dél-afrikai kormány is érzi: lépnie kell. Az idén őszszel amolyan kísérleti léggömbként útjára bocsátottak egy tervezetet arról, hogyan lehetne bevonni a színes bőrű lakosság egy részét a választók körébe. A félelmek tehát nagyok, de a Nyugat által mind nyíltabban támogatott, s a maga erejében bízó államhatalom — bár védőbástyáin mind több a repedés — úgy tűnik, egyelőre még kitart.

Nagy Csaba

A padon látható felirat magyarul: csak fehéreknek

A NEMZETI EMLÉKKÖNYVÉBŐL

A szénapajták után a magyar Tháliának igazi hajlék kellett

Jászai Mari volt Az ember tragédiája első Évája

A fiatal Márkus Emília, amikor még valóban Tünde volt

A Nemzeti Színház csillaga volt Blaha Lujza is, akit a nemzet csalogányának neveztek

Részletek Jászai Mari írásaiból:

„Nem is tudom, hogy a színészet a teremtés melyik fiókjába tartozik, csak azt tudom, hogy bennem az élet minden hatása azzá válik, színészetté. Amit látok, hallok, érzek és tapintok, szagolok vagy ízlelek. Éppen úgy az örömöm és a fájdalmam; a mások öröme és szenvedése, jósága vagy aljassága, helyzetek, mozdulatok és lelkiállapotok, egyszóval — mind és minden elraktározódik bennem tudtomon kívül, és évek, sőt évtizedek múlva úgyszólván kipattanik az agyam zárkáiból...

... A közönség a színházban oldozza meg a lelkét és engedje magára hatni a színpadról hangzó meséket, mint a gyermek... Legyen a színház mindig a szebbik otthona, ahol viszontláthatja gyermekálmait és elégedett a szíve, mert pár órára olyan világba menekült, melyben az igazság győzedelmeskedik!

... Ma már a színészet kultúreszköz és a színész kultúrtényező. A civilizáció fáklyája, melyből annyi fényt sugározhat magából szerte, amennyit magába befogadni és ott földolgozni képes. Ez a színészpálya gyönyörűsége. A széppel a szépnek közelében élhetni! A szépet művelhetni! Mindhalálunkig! Ez sok szenvedést megér."

A hősnő ladikon érkezik

Napjainkban, amikor az új, sosemvolt szépségű Nemzeti Színház felépítéséért valamennyien együtt lelkesedünk — érdemes és érdekes felidézni a kezdetet: a századok színpadán lepergett előadásokat, s azoknak az alakját, akiket nem idézhet elénk korunk modern technikája, a film, a televízió; akiknek hangját nem őrzi semmilyen hangszalag. Csak — legfeljebb — sárgult fényképek, töredékes kritikák, emlékfoszlányok a nagyon régi múltból...

Néhány nevezetes dátum áll az „emlékkönyv" első lapjain. 1770. október 25-én hangzott el Magyarországon először magyar nyelvű színielőadás... 1792. június 4-én Bessenyei „Filozófus"-ának előadásával megszületett a színpadon az első eredeti magyar színdarab... 1793. május 6-án tűzték műsorra az első magyar operát, Szerelemhegyi Antal művét... 1794. január 27-én először szólalt meg Shakespeare műve magyar színpadon, a Kazinczy-fordította „Hamlet"...

Ez az évtized volt a magyar színművészet ősi aranykora, mégis így panaszkodott Katona József: „Miért írjon az Író, ha nincs szín, ahol írásának örülhessen?"

Színi palota helyett — szénapajta várta a vándorszekéren didergő színészeket. A magyar Thália nem találta helyét Pest-Budán. Hol itt, hol ott játszottak: Raischel-faszínház, Hacker-szála, Rondella, Hatvani utca, Várszínház... A német színház csillogott, ragyogott. A magyar színészet akkori hősnőjének, Kántornénak esténként ladikozva kellett Budára

mennie, s a csónakba csapódó hideg víztől, majd a színpad fűtetlen, jeges hidegétől lábai csaknem lefagytak... A színészek erejük fogytán voltak, már szerteszéledni akartak. A magyar Tháliának hajlék kellett!

Szívekre épült színház

Ekkor Széchenyi István lépett elő, annak a bizottságnak élére állt, amely elhatározta, hogy felépíti a Magyar Nemzeti Játékszínt.

Az építéshez azonban nem volt elég a fellángolás. Forintokra és krajcárokra volt szükség. Emberszívekre és emberkezekre. Az egykori krónika tanúsága szerint az önkéntes adományokból 107 452 forint és 5 1/40=ed krajcár gyűlt ösze. De ez csak a kezdethez volt elég! Ha Zitterbarth Mátyás pesti építészmester jelentette, hogy fogytán a pénz, újra adott, ki miből adhatott. Volt, aki égetett téglákat küldött, a napszámosok két kezük munkáját ajánlották fel, a szabómesterek jelmezeket, a kalaposok színházi fövegeket készítettek. Feljegyezték, hogy Thuróczy Pál és felesége két hétig ingyen dolgozott a színház építésén. Róluk szólt a nyitó darab, Vörösmarty „Árpád ébredése" című művének néhány sora.

1837. augusztus 22-én — a vásár napján — állt a színház! Déryné még a naplójába is leírta, hogy az ünnepélyes megnyitóra új, fehér atlaszruhát, krepp turbánt és új legyezőt vásárolt. „Ezt csak azért írom le, hogy lássék, mennyi költségbe vertem magamat örömömben, hogy az új színházban játszhatom..."

A nemzet színházának színpadán ettől kezdve olyan csillagok váltották egymást, mint Déryné Széppataki Róza, Jókainé Laborfalvy Róza, Egressy Gábor, Lendvay Márton, Lendvayné Prielle Kornélia, Szerdahelyi Kálmán, és még nagyon hosszú lenne a sor.

Madarat, hogy repüljön...

A tűzveszélyessé vált első Nemzeti Színház 1908-ban új épületbe költözött. A Népszínház épületébe, amely lebontásáig — a mai Blaha Lujza téren állt. E korszaknak „színlapjáról" három nőalak világít a legfényesebben, őket idézzük fel most.

Jászai Mari — vagy ahogy becéztette magát: Miria — gyerekkorában több verést kapott, mint kenyeret. Egyetlen egyszer dicsérték csak meg: egy püspök mondta az apjának — németül — „Das Kind hat Talent!" Vagyis: ez a gyermek zseni! Egy barna faliórával a hóna alatt megszökött az átkos „szülői" házból és cselédlánynak állt. Később azért ment férjhez egy színésztársához, mert úgy hallotta, hogy sok könyve van, s ő habzsolni akarta a tudást. Megtanult angolul, németül, franciául és görögül, s Ibsen-művet is fordított... Tizenhat Shakespeare-darabban játszott, igazi tragika volt, s pályájának csúcsán a kapott babérkoszorúkból csak egy-egy levelet tartott meg. A többit elajándékozta — hogy babfőzelékbe főzzék. Haszna is legyen a sikernek.

„Hétre ma várom a Nemzetinél, ott ahol a hatos megáll..." A Nemzeti Színház a mai Blaha Lujza téren állt

A színpadról, önmaga színészetéről így írt: „Mintha a halat fizetnék, hogy ússzon, a madarat, hogy repüljön!" S ha a kollégái a próbán az órájukat nézegették, dörgő hangon rájuk rivallt:

— Az uraknak van valami más hivataluk is, mint a Nemzeti Színház?

A másik csodálatos nőalak Márkus Emília volt, aki még Arany Jánost is ismerte, s tizenöt éves korában Liszt Ferencnek elszavalta Vörösmarty „Liszt Ferenchez" című költeményét.

Szívből utálta az öreg és csúnya szerepeket, s nem tudott — nem is akart — megöregedni. Már 72 éves volt, amikor a „Csongor és Tündé"-ben Mirigy, a csúf boszorkány szerepét próbálta. Amikor meglátta, milyen sötét lesz a színpadkép, odaszólt a rendezőhöz: „Ilyen kevés fény mellett én még Tündét is eljátszhatnám!"

Még pályája kezdetén két évet letagadott az életkorából. Amikor meghalt, nem tudták pontosan megállapítani, hogy 90 éves volt-e, avagy már 92 is múlt...

Bajor Gizi — a harmadik — maga volt a kristálytiszta egyszerűség, aki játékában sem szerette a külső eszközöket. Arca, alakja néha feltűnik a megkopott filmszalagon, búgó — kicsit éneklő — hangja egyszer-egyszer felcsendül a rádióból. Ő volt — a SZÍNÉSZNŐ! „A színpadon élek. Nem tudom, hogy ez nehéz, vagy könnyű élet-e... Nem is tudnék másképp élni. Színésznő vagyok éjjel és nappal, tavasszal és ősszel, mindig..."

A házából múzeum lett

Ahol élt, ott ma színészek és színésznők százai „élnek" tovább — a róluk megőrzött emlékekben. Bajor Gizi egykori háza ma színészmúzeum: Gobbi Hilda — a hajdani jó barát — szívós akaratából, színésztörténelem-őrző erejéből. Egy nép tiszteletéből — legnagyobb színészei iránt...

S most — csaknem másfél évszázad után — új Nemzeti Színház építésén fáradozunk. Mecénásra, vagyis a tudományok és a művészetek bőkezű, adakozó pártfogójára mindig szüksége volt a magyar Tháliának. Most a legfőbb mecénás — maga a magyar állam, s ez így is van rendjén! Emberszívekre és emberkezekre — valamennyiünkre — azonban most is szüksége van Tháliának. S ez is így van rendjén!

Somos Ágnes

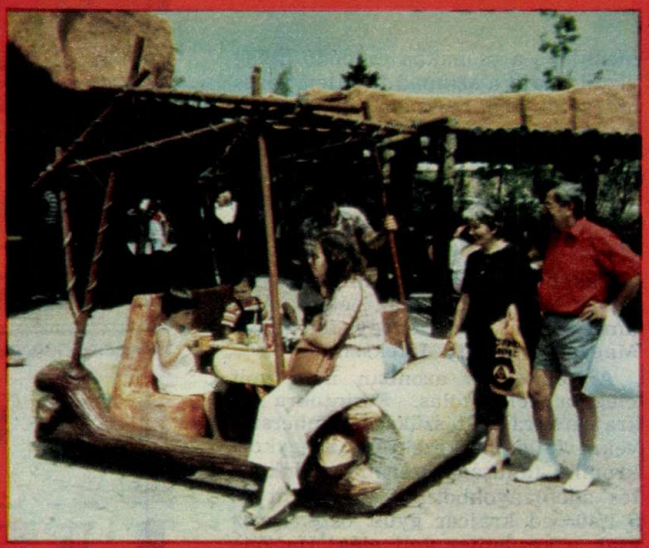

FÜLÖN FOGTAM

MACI LACIT

A kanadai Toronto városának Gyermekparkjában néhány órára sikerült leküzdenem régi mániámat, és rajzolás helyett fényképezni kezdtem.

Ez volt a kisebbik csoda. A nagyobbik meg az, hogy „élőben" találkozhattam néhány általatok is jól ismert rajzfilmfigurával. Maci Laci például sanyarú sorsáról panaszkodott a tőle megszokott ékesszóló modorban, és elemózsiás kosarakért esengett, miközben teljesen jóltáplált volt. Ettől eltekintve — amikor villámgyorsan fülönfogtam őt is, meg a szerencsémet is — készségesen vállalkozott az idegenvezető szerepére.

Frédi és Béni voltak olyan szívesek, és rendelkezésünkre bocsátották elegáns autójukat, hogy mégse kelljen lejárni a lábunkat a rengeteg látnivaló között. Ők maguk nem tartottak velünk, mert halaszthatatlan kuglipartira kellett sietniük az Ökörkörbe. Arról már nem is beszélve, hogy a távolból felhangzott Irma és Vilma vészjósló hangja . . .

Mindenesetre megkértek, hogy — a park valamennyi kedves lakója nevében — adjam át nektek az üdvözletüket.

A kérést — néhány kép kíséretében — ezúton teljesítem.

Kép és szöveg:
ENDRŐDI ISTVÁN

„A VÁRAT MEGVÉDEM"

Dobó páncélján megcsillannak a reggeli nap sugarai. Mély, dörgő hangon beszél katonáihoz, utolsó szavai nyomán felzúg a sereg: „Vivát! Megvédjük Eger várát!" A pompás jelmezek láttán az ember egy pillanatra már-már hajlandó elhinni, hogy valami csoda folytán visszahuppanhat az 1552-es harcok viharába. Ám a papírból készült sisakok, a vékony pajzsok, a fakardok, az ártatlan, legömbölyített végű lándzsák hamar felrázzák álmodozásaiból az ábrándozót.

Játék kezdődik itt, kicsit tréfás, kicsit komoly: hétszáz egri hatodikos indul rohamra, hogy egy akadályversenyen felidézze a vár védelmének egyes epizódjait.

VITÉZI PRÓBA

Az egri 1. számú iskola hatodik „b"-sei végre elindulhatnak a rendező, a városi úttörőelnökség által kijelölt gyülekezőhelyről, a tanárképző főiskola udvaráról. Előző nap megnézték az „Egri csillagok" című filmet, nagy tehát a harci kedvük.

A még csendes, reggeli utcákon baktat a kis csapat, munkába igyekvők, bevásárlószatyrokat cipelő háziasszonyok jönnek velük szemben. Senki sem csodálkozik, a mosoly, melyet a gyerekek felé küldenek, nem gúnyos, inkább bátorító.

— A turisták és a külföldiek nagyot néznek majd — mondja kissé fújtatva a várfalhoz vezető kaptatótól Ferencz Attila. — Azt hiszik, valami egyszerű játszadozásról van szó . . .

Pedig Eger hatodikosainak sokkal többet jelent ez az akadályverseny. Hosszú hetek munkájával készültek erre a napra. Jelmezeket terveztek, s igyekeztek minél többet megtudni a törökökkel vívott háborúinkról, a tananyagot, a tantervet megelőzve ismerkedtek a XVI. század történelmével.

— A fal hideg, és magas — jelenti ki tömören az első akadálynál Fehér Zsolt —, de egy egri harcosnak ez nem jelenthet gondot . . .

S máris mászik a jobbra-balra imbolygó kötéllétrán fölfelé, példát mutat a többieknek, talán pont Bornemissza hősiessége munkál most benne. A lányok pedig alighanem Cecei Évára szeretnének hasonlítani. Nekik is teljesíteniük kell a vitézi próbát. Ez természetes is, hiszen a regényben szereplő asszonyok többsége ugyancsak bátran megvívott az ellenséggel.

Bejut a várba az ostromlók csapata. Halkan lopakodnak tovább a szürke falak mellett, egészen a második akadályig. Itt célbadobnak, egy turbánba próbálnak beletalálni különböző nagyságú labdákkal.

— Leküzdöttünk már néhány akadályt a verseny előtt is — magyaráz halkan Holló Éva, hogy a többieket ne zavarja. — Műemlékeket kerestünk fel, anyagot gyűjtöttünk s csak ezeknek a feladatoknak a teljesítése után nevezhettünk a versenyre. Igaz is, rosszul mondom, mert ez végül nem verseny. Egészen különleges befejezése lesz ugyanis ennek a délelőttnek, úgy hírlik, ha kiálljuk a próbát, akkor Dobó vitézzé avat bennünket.

AZ AKNÁSZLÁNY

Váltóversenyek, ügyességi feladatok követik egymást. Időközben megtelik a vár, a külföldiek valóban kíváncsian figyelik az akadálytól akadályig vándorló harcosokat. Elragad-

Előre a várfalakon! Egri vitéz támadásban, egyelőre csak egyedül, a többiek még az akadálynál állnak

Igazi katonavirtus. A kardforgató gyakorlatok teszik a fegyver mesterévé a harcosokat

„A VÁRAT MEGVÉDEM"

tatással vizsgálgatják jelmezeiket, de látni lehet, hogy azért keveset értenek az egészből...

— Senkinek sem jelenthet olyan nagy dolgot a várjáték, mint nekünk — vallja Cseh Roland. — Én például még írni sem tudtam, amikor édesapám elmesélte a nagy harcok történetét. Minden egri büszke magára egy kicsit, elvégre majd fél évszázadra megállítottuk a törököket. Mondogattuk is a gyülekezőnél: lesz egykét keresetlen szavunk ahhoz, aki nem jön el ma az akadályversenyre...

Király Anita megszégyeníti a fiúkat. Már ami a vár aláaknázását illeti. Persze ez csak egy ötletes játék, szó sincs itt semmiféle robbanótöltetről! Kerek kartonra babszemeket helyeznek, s úgy kell lemenni vele egy hosszú lépcsőn, hogy a szemek ne mozduljanak el. A raj, ha tehetné, kihagyná ezt az akadályt. Anita viszont akár az igazi aknázásra is vállalkozhatna. Pontosan ismeri ezt a részletét a Gárdonyi könyvnek, akárcsak a többit, hiszen tizenegyszer olvasta el a regényt.

— A hősiesség az, ami a leginkább megragadott benne — magyarázza Anita —, úgy, hogy mindig és mindig újra át akartam élni ezt az élményt. Ez, a ma már szerintem ritka erény, annak idején megvolt minden egri védőben. Hogy ma mit is jelent a hősiesség, azt nem tudom. Talán a helytállást, vagy azt, hogy valaki egy elveszettnek hitt helyzetben is kitart...

EGY „ÁRULÓ" VÉLEMÉNYE

Az utolsó akadály a legnagyobb próba. Egyben a legélvezetesebb is. A rajoknak egy maguk választotta jelenetet kell előadniuk a regényből. Az 1. számú iskola „b"-osztályosai az árulást választják. Igaz, szívük szerint eljátszanák az „Egri csillagokat" elejétől a végéig, de az előadás nem tarthat tovább öt percnél. Rófusz Lászó az áruló, a védők nagy csatakiáltások közepette elfogják és „kivégzik". Kisebb zökkenőkkel pereg a jelenet, nem tudják eldönteni, hogy végül is most tényleg illik-e egy jó nagyot ráhúzni az árulóra, vagy sem. Persze a játék hevében elfelejtik, hogy Laci nem saját jószántából vállalta ezt a szerepet.

— Az áruló mindig megérdemli a halált — véli a végén a sovány fiú. — Különösen az, aki a hazáját árulja el. A hazaszeretet azt hiszem, az egyik legnemesebb érzés. Ez korábban mindig fegyveres harchoz kötődött, de ma már más. Szerintem azt jelenti, hogy a lehető legjobban dolgozunk, tanulunk vagy éppen sportolunk, s ezzel valamiféle dicsőséget szerzünk az országnak.

Laci aztán maga is ott áll a vitézzé avatás szertartásán, ő is megkapja a piros-kék szalagot. Újra megjelenik Dobó, s most felesketi győztes katonáit. Laci áll, az őszi szél fújja a vállára tűzött szalagot, s úgy mondja a többiekkel együtt:

„Fogadom, hogy a végveszélyben sem tántorodom el, a várat utolsó véremmel is megvédem..."

Sinkovics Ferenc

Fotó: Wagner Margit

Lesben lapulva, nehogy az éber őrszem észrevegyen

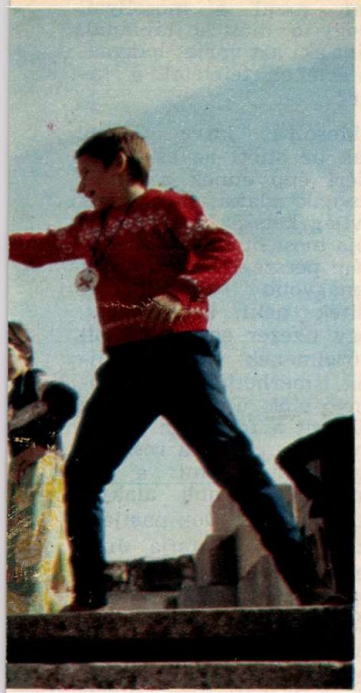

Sebesült vitézt visznek a kötözőhelyre az egri „asszonyok"

KEDVES ISMERŐS

Nem ismeri a bánatot

Arra gondoltam, hogy az a tizenéves lány, aki ott ült velem szemben —, akár te is lehetnél.

Jól tudom, persze, te nem születhettél Rosztovban, a Szovjetunió e déli városában. Meg aztán nem születhettél épp azon a napon sem, 1965. január 26-án, vagy ha mégis, hát még véletlenül sem hívnak Natalja Jurcsenkónak, s nem nyerhettél világbajnokságot 1983 októberében, tornában, Budapesten.

Mégis, ahogy elnéztem a szovjet főiskolás diákot (az általános iskolában a kedvenc tantárgya az irodalom meg az orosz nyelv volt, négyesei és ötösei voltak a bizonyítványában), nem hagyott nyugton a gondolat: ülhettél volna te is Natalja helyében. Lapozgathattad, mint tette ő, kicsit szégyenkezve, kicsit érdeklődve az asztal alatt az újságot. Frissen készült sajtótermék volt, benne saját színes fotója, nem is lett volna igazi lány, ha nem nézi meg, hogy fest rajta! A dologhoz még hozzátartozik: az eset egy nemzetközi sajtókonferencián történt. Körülötte, mint megannyi tanítónő és tanár, ott szigorkodott kétszázötven újságíró. De ő, keze az asztal alatt, fél szeme ugyanott, csak nézte titkon a róla készült képet.

Ekkor jutott eszembe: talán véletlen, hogy most ezzel a szovjet tornásszal ülök szemben, s nem veled, egy magyar diákkal Kisznavajdáról vagy Budapestről. Mert még zavara is olyan diákos volt. Mit érez e két szó hallatán: öröm és bánat? — kérdezte igencsak tanítósan egy újságíró. A zavar ekkor ült ki a világbajnok arcán, zavarában egyszerűen — vigyorogni kezdett. Fölnézett edzőjére, az megvonta vállát: ez már a te dolgod, itt már én nem segíthetek! Mintha csak ezt mondta volna Vladislav Rastorocki mozdulata. A mester egyébként is el volt foglalva saját örömével: Turiscseva és a szovjet torna nagy világhódítása után, íme, most újabb bajnokokat nevelt. Natalja hát magára maradt, a szavakat kereste. Az örömről, mondta végül, mindig a jól sikerült gyakorlatra gondol, arra az érzésre, ami elfogja a dobogó legtetején állva. A bánatot nem ismeri. Van valami rossz érzés, ami előjön egy-egy rosszabbul sikerült gyakorlat után. De ez nem szomorúság, hanem inkább düh — önmaga iránt. És elmosolyodott megint, azzal a mosollyal, ahogy a diák a táblánál, mint aki azt várja: hányasra értékeli feleletét a tanár?

Mosolyát látva megint csak az ötlött az eszembe: miért épp ennek a diáklánynak adatott meg, hogy a világ kétszázötven újságírója most őt faggassa? Azután persze, hogy a világ legnagyobb szakemberei ítélték neki az aranyat, hogy tízezer ember tapsolt győzelmének, s hogy milliók ismerhették el a képernyő előtt ülve: új csillag született a tornában. Meglehet, van abban a rosztovi levegőben valami: a női torna legnagyobb alakjai ott születtek a Don partján. Az is lehet, Natalja Jurcsenko szerencsés volt, időben érkezett a barátnő biztatása: legyen tornász, s jókor jött a világhírű edző szemfülessége, aki a csinos, ügyes általános iskolásban meglátta a jövő bajnokát.

Mégis, ötlött fel újra és újra bennem ott, a sajtókonferencián ülve, Natalja Jurcsenko — te vagy. Pontosabban: lehetnél. Hiszen éppen arra jöttem rá, ott, a sajtókonferencián ülve, elnézve ezt a gyereknyi bajnokot, hogy voltaképpen nincs ebben a Natalja Jurcsenkóban semmi rendkívüli. Éppen az benne a nagyszerű, hogy épp olyan diáklány, mint te vagy. Vagy — lehetnél.

Nem tornában, persze, mert nem kell mindnyájunknak a porondra állni. S még csak világbajnoknak sem kell lennünk, mert szűkre szabott az aranyérmek száma. De valahol, mint ennek a lánynak Rosztovból, nekünk is meglehetnek a céljaink. Naponta, mint teszi ezt a tornasport legújabb csillaga, mi is hozzáfoghatunk gyakorlataink — önmagunk — tökéletesítéséhez. Vállalhatjuk újra és újra a munka csendjét: Natalja az edzőteremben, mások otthon vagy az iskolapadban. Mert hogy ez a csönd az, ami meghozhatja sikereinket.

Egy rosztovi diáklánynak aranyérmet a tornász-világbajnokságon.

S nekünk mindannyiunknak: győzelmeinket saját csatáinkban.

M. Á.

Fotó: Almási László

NATALJA JURCSENKO

PAJTÁS

A ZORDON GÉNIUSZ

Az ifjú Ludwig
(Nendel metszete)

Neve hallatán az is tisztelettel meghajtja a fejét, aki járatlan a komoly zene birodalmában, mert a neve legendává magasztosult. Amikor eltemették — 1827-ben — sírkövére egyetlen szót vésték: Beethoven.

„Neve mellé dicsérő jelző, hódoló jelző, évszám nem illik. Évszám? Életét valóban lezárta a halál? Nem: csak szűkebb medrét a végtelenség parttalan folyamával cserélte fel. Arra, hogy dicsérjük vagy gáncsoljuk — kicsik vagyunk. Így hát magányosan világít neve: Beethoven." (Gál György Sándor)

Nem csodagyerek

Johann Beethoven és Magdalena Kewerich házasságából három gyermek született. Közülük a legidősebb Ludwig, a komor arcú, zömök fiú, akinek muzikalitását korán felismerte apja, s arról ábrándozott, hogy a kis Mozart mintájára majd ő is csodagyerekként szerepelteti fiát. Ez jókora összeget hozhat a konyhára, ezért a nagy álom megvalósításának érdekében Johann Beethoven valósággal sanyargatta, gyötörte fiát, gyakran éjfélkor riasztotta ki az ágyból, s kényszerítette a zongorához. S amikor úgy vélte, hogy már elég jól mesterkedik a gyerek a zongoránál, koncert-körútra indult vele, de számítása nem vált be. A sikertelen hollandiai út után kénytelen-kelletlen belátta, hogy fia nem csodagyerek, általa nem juthat vagyonhoz. Ettől kezdve nem törődött tovább a kis Ludwiggal, aki pedig vasszorgalommal gyakorolt és tizenhárom éves korában bekerült a választófejedelem zenekarába. Boldog volt? Minden bizonnyal, hiszen ellenállhatatlanul vonzotta a zene világa, no meg hát dolgoznia, keresnie kellett, hiszen ő, a gyermek jelentette a család számára az egyetlen biztos megélhetést. (Beteges anyja napról napra gyengült, apja ivásra adta a fejét.) Öccseiről neki kellett gondoskodnia, s Beethoven nem elégedett meg azzal, hogy kenyeret biztosít számukra, iskoláztatta is őket. Életének ebben a nehéz, zsúfolt szakaszában találkozott Haydnnal, aki első pillantásra felismerte az ifjú zsenijét és meghívta Bécsbe.

1792-ben Ludwig van Beethoven elindult a császárváros felé, s megérkezett a derűs klasszicizmus birodalmába, hogy később robosztus tehetségének faltörő erejével szétfeszítse annak zenei építményét. Huszonnégy éves korában már ismerte a szonátaformálás mesterfogásait, már megjárta a zenekari játékok iskoláját,

Beethoven szobája
(Tiebold rajza)

A magányos géniusz

Beethoven temetése

s voltaképpen el is kezdhetné monumentális életművének teremtését, de ő óvatos volt. Még várt. Egyelőre csak virtuóz zongoristaként káprázta el a közönséget. A komponista még hallgatott.

Rövid életű, látszólagos boldogság — társasági élet, estélyek, udvarlások — után érkezett el a nagy szenvedések, a nagy alkotások fennsíkjára. Még nem volt harmincéves, amikor észrevette, hogy rohamosan süketül. Tragédia ez annak, akinek sorsa, szenvedélye a zene, aki a legfinomabb hangzásokat különbözteti és teremti meg, aki életművét a hallható művészet zengéseiből alkotja.

Közben Európát megmozdította a forradalom; Napóleon — Franciaország „sasmadara" — a magasba emelkedett.

Ebben a viharos időszakban írta Beethoven három híres zongoraversenyét (C-dúr, B-dúr, C-moll), a zord, erőteljes Pathetique szonátát és a szárnyaló Pastorale szimfóniát, s ekkor változtatta meg a Bonaparte szimfónia címét Symphonia Eroicara (Hősi szimfónia), kifejezvén csalódását afölött, hogy Napóleon — a forradalom viharmadara — császárrá koronáztatta magát.

Az öröm himnusza

Beethoven a zordon géniusz alkotóereje teljében van, s az sem gátolja az alkotásban, hogy a világ hangjai megszűntek számára. Magányosan élt, kerülte a társaságot, egyetlen szenvedélye, gyötrő menedéke az alkotás volt. A süketségnek ebben a börtönmagányában dördült el az elementáris erejű Apassionata, s ebből a csontig hatoló magányból áradt ki a megrázó Sors-szimfónia, amit a híres Coriolanus nyitány és a Kreutzer-szonáta követett, s ugyancsak ebben az időszakban írta meg egyetlen színpadi művét, a Fidelio című operát.

Beethoven harmóniái egyre disszonánsabbak. Furcsa ütemeltolásokkal adnak izgatott, lelkendező hangzást a különböző tételeknek. Zenéjében a géniusz külön törvényei érvényesülnek.

Szenvedése akkor tetőzik, amikor egyetlen társától, a zongorától is meg kellett válnia, hiszen hiába ütötte vagy simogatta a billentyűket, nem hallotta. Játéka bizonytalan tapogatózássá, a kívülálló számára érthetetlenné vált.

Kívülről már egyetlen hang sem érhetett el hozzá, így hát csak befelé figyelhetett, a memória, az emlékezet tartományában bolyonghatott. S — mily különös csodája a tehetségnek — (!), a süketség sötét magányából egyszercsak kiragyogott az öröm himnusza, a IX. szimfónia. Beethoven az örömhöz énekelt, önnön lelke csodálatos erejéhez, titáni diadalához. És felért a csúcsra, arra a csúcsra, ahol már az örök verőfény ragyog.

Magyar Katalin

SZÓMAGYARÁZAT

GÉNIUSZ: (latin szó) vezérlő szellem, szellemi tehetség, alkotóképesség, lángész, lángelme.

SZIMFÓNIA: a XIV–XV. századtól a symphonia elnevezést többszólamú, hangszeres darabok jelölésére használták. A XVII. század elején még megkülönböztetik a szonátától, de később a kettő összemosódik. 1750 táján a szimfónia uralkodó műfajjá válik a zenében, és formában, tartalomban egyaránt kitágulva, halhatatlan virágzásra emelkedett Haydn, Mozart és Beethoven zenéjében. Fejlődésének tetőpontját Beethoven művészetében éri el, aki megőrzi ugyan a szimfonikus séma alapformáját, de valamennyi tétel keretét kitágítja, monumentális arányokban épít. Kilenc szimfóniájának mindegyike egy-egy külön világ.

DISSZONANCIA: széthangzás, egybe nem olvadó hangzás. Jelenti két vagy több hang olyan együtthangzását, mely bizonyos meghatározott zenei stílusban feszültséget képvisel és kiegyenlítődést, feloldást kíván.

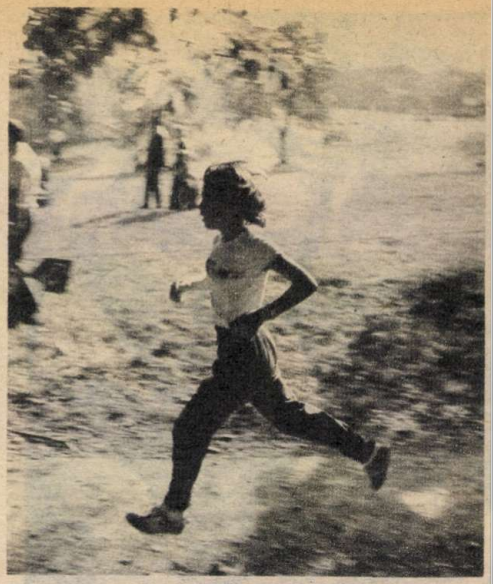

ŐRÜLT ÖTLET!?

Mindennapjaink „elaltatnak" bennünket. Dolgozunk, tanulunk, szórakozunk s észre sem vesszük, hogy szervezetünk, ez a különben tökéletesnek tervezett gépezet talán már egyre több hibával dolgozik. Fejfájásról, szédülésről, magas vérnyomásról panaszkodunk, s lehet, hogy mindezt egy jó zsíros vacsora után elterpeszkedve tesszük a legszívesebben.

A televízió, a hangrögzítő és lejátszó berendezések, a video-magnó, mind megannyi csodája századunknak, de nem vettük észre, hogy e bámulatos találmányok szép csöndesen ránk zárták lakásunk ajtaját. Sohasem volt a világon „rab", aki könnyebben szabadulhatott volna „börtönéből", mint mi. Két, tulajdonképpen lényegtelen dolog kell rácsaink szétfeszítéséhez: egy tornacipő s egy melegítő. Amit bárki beszerezhet, megvásárolhat. A harmadik, a legfontosabb pedig az akarat, amely nem áru, hanem mindenkiben élő (vagy éppen szunnyadó) tulajdonság, amely felállíthat a kényelmes fotelből.

Futni, el-elszökkenve a földtől, falni a métereket, ziháló tüdőnkbe beszívni az egyre forróbbnak tűnő levegőt, cipelni testünk súlyát, mely kilométerek után akár több mázsásnak is tűnhet, elnehezedő lábainkat mindig újabb és újabb lépésre kényszeríteni, – nem könnyű dolog. Ehhez kell az akaraterő, melyet talán megsokszorozhat az érzés, hogy nem egyedül futunk, hogy rajtunk kívül még sokan egészségesek szeretnének lenni, hogy nekik is eszükbe jutott az az „őrült ötlet" ami nekünk: húzzunk tornacipőt, melegítőt és – FUSSUNK!

S. F.

Szalay Béla képriportja

KEDVES PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PNYV Kelenföldi Textilgyár az 1984/85-ös tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező LÁNYOKAT fonó, szövő, kötő; FIÚKAT textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmunkástanulónak, 15 éves korig.
Felvételi vizsga nincs! Tanulóidő: 3 év.
Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és az évfolyamtól függően
— **fonó és szövő tanulóknak 350—700 Ft,**
— **kötő és textilipari gépszerelő tanulóknak 150—550 Ft havonta.**

Juttatások:
— vidéki tanulóknak havi 500 Ft,
— budapesti tanulóknak havi 450 Ft vállalati ösztöndíj a nyári szünidőre is;
— minden vidéki tanuló részére kollégiumi elhelyezés teljes ellátással munkaszüneti napokon is;
— iskolaköpenyt, füzetcsomagot, munkaruhát a gyár, tankönyvet az iskola ad térítésmentesen;
— évente két alkalommal kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből;
— III. éves tanulóinkat 90%-os teljesítménybérben foglalkoztatjuk, részükre nyereségrészesedést fizetünk.

Szakmunkásvizsga után a kereseti lehetőség 3500—4500 Ft.
Leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését havi 100—160 Ft-ért biztosítjuk.
A továbbtanulást támogatjuk. Részletes tájékoztatást adunk szóban és írásban.
Az érdeklődők részére üzemlátogatást szervezünk.

Cím: **BUDAPRINT**
PNYV
KELENFÖLDI
TEXTILGYÁR
személyzeti-
oktatási osztály
Budapest XI.,
Budafoki út 111—133.
— 1117
Telefon:
868-955/191-es mellék.

A MAHART Hajójavító Vállalat szakmunkástanuló felvételt hirdet a következő szakmákra:

szerkezetlakatos (hajóépítő),
hegesztő, csőhálózatszerelő, ács,
asztalos, villanyszerelő,
festő-mázoló, géplakatos
(motorszerelő), esztergályos.
Juttatások:
munkaruha, kedvezményes étkezés,
kollégiumi elhelyezés, III. évben
teljesítmény (szakmunkás) -bérezés,
társadalmi tanulmányi ösztöndíj,
szerződés esetén állandó
kedvezményes vasúti igazolvány.
Üzemeink vannak: Budapesten,
Dunaharasztin, Szegeden.
Jelentkezni lehet a vállalat
személyzeti és oktatási osztályán,
Bp. 1325, Pf. 97.
vagy Bp. IV. Népsziget
Tel.: 697-777. Szegedi üzemünkben:
6753 Szeged-Tápé.

FIÚK, LÁNYOK FIGYELEM!

Ha még nem döntöttetek arról, hogy milyen szakmát tanuljatok, fogadjátok meg tanácsunkat, jelentkezzetek TEXTILKIKÉSZÍTŐ szakmunkástanulónak.
E szép szakma egyik ágát, a TEXTILFESTŐ és -KIKÉSZÍTŐ szakmát egyaránt ajánljuk LÁNYOKNAK és FIÚKNAK, másik ágát, a TEXTILNYOMÓ szakmát csak FIÚKNAK.
Szakmunkástanulóink tanulmányi ösztöndíja 160—600 Ft között mozog a tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően.
A társadalmi ösztöndíj két részből áll. Alapösztöndíjból, mely havonta 450—500 Ft, és tanulmányi pótlékból, ami a tanulmányi eredménytől függően változik, az alapösztöndíj 30—50%-a lehet. Tanulmányi pótlékot a közepes vagy annál jobb tanulók kapnak.
Vidéki tanulóink kollégiumi elhelyezéséről gondoskodunk.
Az elméleti oktatás a Than Károly Vegyipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézetben, a gyakorlati oktatás tanműhelyben, majd a vállalat gyáraiban történik.
I. éves tanulóink 1500 Ft értékben ruházkodási segélyt is kapnak.
Érdeklődésre részletes — színes képekkel tarkított — tájékoztatót küldünk.
Jelentkezni, érdeklődni lehet:

BUDAPRINT PAMUTNYOMÓIPARI VÁLLALAT
személyzeti és oktatási
főosztályán,
Budapest III.,
Fényes Adolf u. 19—21. 1036
Telefon: 687-834

JÓL JÁRSZ, HA A PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT SZAKMUNKÁSTANULÓJA LESZEL!

Csak három év szorgalom, s jövedelmed havonta 3200—6000 Ft lehet!
Az 1984 szeptemberében induló tanévre is várjuk az általános iskolát végzett és most végző lányok jelentkezését budapesti és vidéki gyáregységeinkbe fonalgyártó szakmára.
Már a tanulóévek alatt is sok kedvezmény!
Díjtalan kollégiumi, leányotthoni elhelyezés, tankönyvek, tanszerek, munkaruha, iskolaköpeny.
5 Ft-ért napi háromszori étkezés.
Havonta 500 Ft szociális ösztöndíj; 320—720 Ft tanulmányi ösztöndíj.

VÁLASSZ GYÁREGYSÉGEINK KÖZÜL!
PAMUTFONÓIPARI VÁLLALAT

— Lőrinci gyára
Budapest, Gyömrői út 85—91. — 1183;
— Újpesti Cérnagyár
Budapest, Váci út 91. — 1044;
— Kaposvári gyár
Kaposvár, Jutai u. 6. — 7400;
— Miskolci gyár
Miskolc, József A. u. 21. — 3527;
— Váci gyár
Vác, Vám u. 1. — 2600

„Fonalgyártó szakma" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán.

Kérésre postafordultával részletes tájékoztatót küldünk.

GYERE HOZZÁNK!

Ötnapos munkahéttel dolgozó gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó fonó-szövő szakmára lányokat, villanyszerelő, lakatos, textilgépszerelő szakmára fiúkat szerződtetünk szakmunkástanulónak, akik az 1983—84-es tanévben fejezik be az általános iskolát. A tanulóidő: 3 év.

A tanulóidőre ingyenes kollégiumi elhelyezést és teljes ellátást biztosítunk.
A havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően 900—1120 Ft között van. Az utolsó évben már teljesítménybért fizetünk.

A szakmunkásvizsga után ifjúmunkásaink: a lányok leányszállón, a fiúk albérletben kerülnek elhelyezésre.

Jelentkezés levélben „szakmunkástanuló" hivatkozással történik.
Pamuttextilművek Budai Gyára
személyzeti osztály
Budapest XI. ker., Hauszman A. u. 20.
Levélcím: Budapest, Pf. 43. — 1502

FIGYELEM!

Az 1984—85-ös tanévre a 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett

lányokat szövőnek; fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, szerkezeti lakatos, textilipari gépszerelő

szakmákra beiskolázunk szakmunkástanulónak.

Tanulmányi idő: 3 év.

Juttatások: villanyszerelő, műszerész szakmában 250 Ft,
a többi szakmában 500 Ft társadalmi ösztöndíj,
ezenkívül a tanulmányi eredménytől függően 410—620 Ft tanulmányi ösztöndíj,
plusz 130 Ft jövedelempótlék.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 3 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban.

A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal.

Kereseti lehetőség: a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen hétfőtől csütörtökig 8—15 óráig.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk.
Cím: PATEX Angyalföldi Szövőgyár 1135 Bp. XIII., Fáy u. 81—83.

FIATALOK FIGYELEM!

A BUDAPRINT Magyar Pamutipar általános iskolát végző lányokat fonó, szövő; fiúkat textilgépszerelő és villanyszerelő szakmunkástanulónak iskoláz be az 1984/85-ös tanévre.

Tanulóidő: 3 év.

Tanulmányi ösztöndíj: 350–750 Ft, társadalmi ösztöndíj: 450–750 Ft a tanulmányi eredménytől függően.

Kollégiumi elhelyezés és teljes ellátás havi 210 Ft-ért. Szakmunkásvizsga után a kereseti lehetőség 4500–5500 Ft. Jelentkezni lehet munkanapokon 7–16 óráig. Levélre tájékoztatást küldünk.

Címünk: BUDAPRINT Magyar Pamutipar személyzeti-oktatási osztály

Budapest, Lahner Gy. u. 30. – 1046

Telefon: 693-847 vagy 693-111 115-ös mellék.

FIATALOK, TANULJATOK TOVÁBB!

Érdekes, változatos szakmákat ajánlunk az általános iskolát végzettek figyelmébe. A Chinoin közössége kiváló szakmunkásokat nevelt, ez a biztosítéka gyárunk jó hírnevének, itthon és külföldön egyaránt. **Vegyianyaggyártó (gyógyszergyártó), vas- és fémszerkezeti lakatos, géplakatos, hegesztő, villamoshálózat-szerelő, esztergályos, csőhálózat-szerelő szakmunkástanulónak fiúk jelentkezhetnek.**

Lányokat vegyianyaggyártó (gyógyszergyártó) tanulónak veszünk fel.

A vegyianyaggyártó (gyógyszergyártó) tanulókat korszerű tanlaboratóriumban, gyógyszeripari tanműhelyben képezzük.

Vállalati ösztöndíjat adunk. Érdeklődni lehet:

CHINOIN GYÓGYSZERGYÁR oktatási osztály Budapest IV., Tó u. 1—5. Telefon: 690-900/531-es mellék és

CHINOIN NAGYTÉTÉNYI GYÁREGYSÉG személyzeti osztály Budapest XXII. (Nagytétény), Bányaléc u. 2. Írásbeli jelentkezés: Budapest, Pf. 49. — 1780

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK

szeretettel várja az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését szakmunkástanulónak az alábbi szakmákra:

általános vegyész, hegesztő, esztergályos, marós, vas- és fémszerkezeti lakatos, ács-állványozó, kőműves (kiemelt szakmák); géplakatos, vegyigépszerelő, villanyszerelő, felvonószerelő, villamosgépszerelő, elektroműszerész, szobafestő-mázoló; irányítástechnikai műszerész (érettségizettek részére); autószerelő (budapesti lakosok részére).

A kiemelt szakmákban a tanulók a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft kiegészítést kapnak.

A tanulókkal szerződést kötünk társadalmi ösztöndíjra melynek összege 300–600 Ft.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

Gyakorlati oktatás alatt a tanulók kedvezményes ebédet, védőétel térítést, védőruhát és tanulmányi eredménytől függően nyereségrészesedést kapnak.

A törzsgárdatagság elismerésénél a tanulóéveket beszámítjuk. Dolgozóink pihenését szolgálják a Duna és a Balaton melletti üdülőink. Számtalan sportolási lehetőséget nyújtanak a vállalat sportszakosztályai.

A szakmunkásvizsga letétele után a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a BUDAPESTI VEGYIMŰVEK személyzeti és oktatási osztályán (Budapest IX., Kén u. 5. — 1097; telefon: 277-275).

VÁLASZTOTTÁL MÁR?

Segítünk! Gyere a Magyar Hajó- és Darugyárba szakmát tanulni! Legfontosabb szakmáink: szerkezeti lakatos, hegesztő, csőszerelő, gépi forgácsoló (esztergályos), gépszerelő, villanyszerelő, ács-állványozó, öntő. Tanulásodhoz vállalatunk segítséget nyújt: kollégiumi elhelyezés, korszerűen felszerelt tanműhely, tanulmányi ösztöndíjon felül a szakmától függően havi 250—500 Ft-ig társadalmi ösztöndíj, napi 3 Ft-ért ebéd; nyereségrészesedés, üdülés balatoni üdülőinkben, sportolási lehetőség vállalatunk nyolc sportszakosztályában. Minden héten szabad szombat.

Szakmunkásvizsga után továbbtanulásodhoz nyitva az út érettségi, technikusminősítő, főiskola, egyetem felé, melyhez minden támogatást megkapsz.

Munkába álláskor 1500—2000 Ft juttatás, modern munkásszálloda vár, jó kereseti lehetőség!

Érdeklődésed és jelentkezésed az alábbi helyeken várjuk:

MHD központi oktatási osztály
Budapest, Váci út 202. — 1904
Telefon: 296-203.

MHD balatonfüredi gyáregység
Balatonfüred
Telefon: 06-80-40-100

MHD tiszafüredi gyáregység
Tiszafüred
Telefon: 53

BDH váci gyáregység
Vác, Derecske dűlő
Telefon: 06-27-11-411

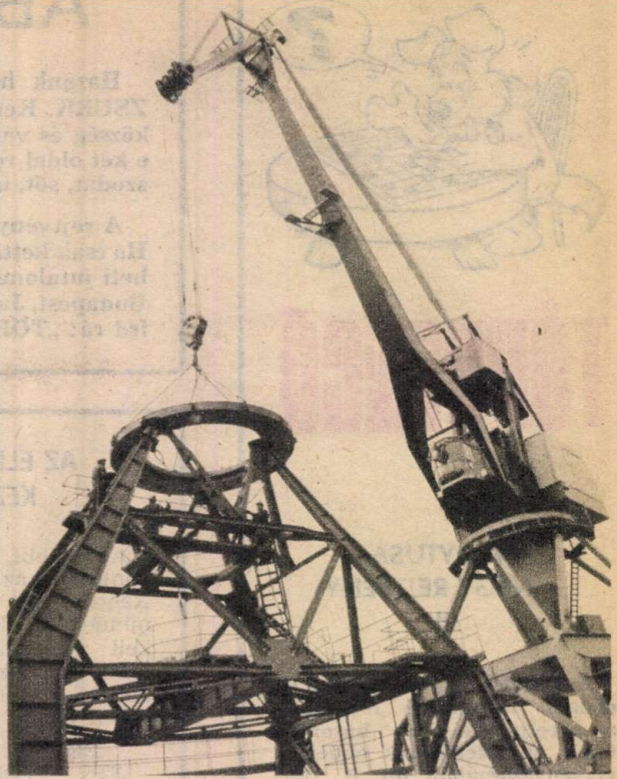

RIKI-TIKI-TÉVI

Színes, magyarul beszélő, indiai–szovjet játékfilm

KIPLING világhírű elbeszélése nyomán.

Egzotikus környezetben, az indiai dzsungelben játszódik a mese. Főhőse Teddy, a bátor fehér kisfiú és a megáradt folyóból kimentett monguz, Riki-Tiki-Tévi. A hálás kis állat elválaszthatatlan jó baráttá válik, és Teddyt féltve megküzd a félelmes kobra kígyókkal.

A budapesti Csokonai (du.), az Olimpia (du.) és a Május 1. (de.) mozi műsorán.

FŐMO

HIRDETÉS

TÖPRENGŐ

NÉGYTUSA – NÉGY REJTVÉNY III.

A kislabdahajítás mozdulatelemei, technikája leginkább a gerelyhajításéhoz hasonlítható. Az atlétikának ebben a versenyszámában mi is rendelkeztünk a közelmúltban néhány kiemelkedő egyéniséggel, mint például Kulcsár Győző, Németh Miklós, Paragi Ferenc.

Egyikük olimpiai bajnokságot is nyert, méghozzá világrekorddal. A neve:

ABÁTÓL - ZSURKIG

Hazánk helységnévtárában az első név ABA, az utolsó pedig ZSURK. Kettőjük között sok-sok különleges és érdekes nevű falu, község és város található. Jó néhányat felhasználva állítottuk össze e két oldal rejtvényeit. A megfejtéshez feltétlenül használd fel atlaszodat, sőt, iskolád falitérképét is.

A rejtvények megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni — és azok jók —, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: november 28. (Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397.) A borítékra vagy levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ"!

AZ ELEJÉN KELL KEZDENI!

Az alábbi helységneveknek pontosan az eleje hiányzik. Nehogy azt gondold, hogy mindegyik elé ugyanazt a szót kell tenned. Mindegyikhez mást. De azért ne félj, nem nehéz e feladat, mert van benne logika.

. . .EK, . . .PÓ, . . .HUTA, . . .ES, . . . TÖMÖS, . . .VAN.

FELELJ GYORSAN!

— Melyik megyében van Nyíracsád, Nyírábrány és Nyírmártonfalva?

— El lehet-e jutni Sárbogárdról Sárrétudvariba tizenkét órán belül gyalog?

— Igaz-e, hogy Zákány és Zákányszék egy község, csupán egy patak választja el őket egymástól?

— Lehetséges-e az, hogy a nagybajomi lakos vallhatja magát dunántúlinak is és tiszántúlinak is?

— Melyiket írtuk helyesen: magyarbólyiak vagy magyar bólyiak?

EZT SEM TUDOD?

Két úttörő beszélget nyáron a csillebérci táborban:

— Te honnét jöttél?

— Balatonról.

— Jó neked! Visszamész és egész nyáron fürödhetsz a Balatonban.

— Nagyon tévedsz! Ha hiszed, ha nem, én még nem is láttam a Balatont, így hát nem is fürödtem benne.

— Ez meg hogy lehet? Hiszen azt mondtad, hogy a Balatonról jöttél.

— Igaz, amit mondtam. Balatonról jöttem.

Igazat mondott-e a fiú?

MELYIK A NAGYOBB?

Az alábbi két tiszántúli település közül vajon melyik a népesebb, a nagyobb hely?

BERETTYÓÚJFALU
BALMAZÚJVÁROS

Poszter-játék

Az ÁPISZ és a Pajtás közös pályázata. Az ÁPISZ boltjaiban árusított füzetcsomagokban egy űrlapot helyeztünk el. Erre kell felragasztani hétről hétre a Pajtásban mindig ezen a helyen, ezzel a címmel megjelenő fotót. Aki valamennyit kivágja és felragasztja, majd elküldi szerkesztőségünkbe a tanév végén, az 1984 júniusában részt vehet játékunk nyilvános vetélkedőjén, találkozhat kedvenceivel és értékes ajándékokat nyerhet. Érdemes velünk játszani!

KÉSZÍTS REJTVÉNYT!

Tudod-e, hogyan kell betűés képrejtvényt készíteni? Például: rajzolsz egy fát, amely fölé egy „d"-betűt teszel. Azután összeolvasod: farád. Kimondva: Farád, egy Győr-Sopron megyei község neve.

Feladat: az alábbi falunevekből készíts betűrejtvényeket.

KARÁD, KASZAPER, KELÉD, KERECSEND, SZÉPHALOM.

DÖNTSD EL!

Nagyon szépen kérünk, döntsd el, hogy ezeknek a falvaknak melyik a helyes (az igazi) nevük.

IGAL vagy IGAR? INÁNCS vagy INÁRCS? IVÁN vagy IVÁD? KISDÉR vagy KISBÉR? KISHARSÁNY vagy KISHARTYÁN? KISTORMÁS vagy KISTOLMÁCS? LITKA vagy LITKE? NAGYLÓC vagy NAGYLÓK?

MEGHÍVÓ

Török Bálint Óbudavár ura és Henc Ida, meghívja önt fogadott fia, a nyalka Fábián Sebestyén és menyasszonya, Kun Ágota esküvőjére, amelyet a szücsi várpalotában tartanak. A vőfély: Puszta Szabolcs. Az udvari szertartásmester: Baranya Jenő. Pohárnok: Lébény Miklós. Minden úri vendég köteles belépéskor a titkos jelszót megmondani. Az ön titkos jelszava: lánycsók.

Feladat: keresd meg azt a 15 helységnevet, amelyet a meghívóban elrejtettünk.

SZÖGED HÍRÖS VÁROS

Az alföldiek valóban így hívják a várost: Szöged. A hivatalos nyelven, a térképen pedig így szerepel: SZEGED.

Kérdésünk: vajon szerepel-e SZÖGED nevű helység is hazánk térképén?

ÓH, HELYESÍRÁSI HIBÁK!

Hát már a térképen sem szabadulunk meg a helyesírási hibáktól? Mert, ha az ember sasszemmel végignézi a helységneveket, ilyen hibákra lelhet:

SZÖLNÖK, OKORVÖLGY, SZENTLISZLÓ, TORVAJ, NAGYAR, ENESE, HÉREG, IBORFA, ILINY (PILINY), OLCSVA (TOLCSVA), OLD (TOLD), OROSZLÓ (POROSZLÓ), BOGYISZLÓ (BOGYOSZLÓ).

Feladat: a zárójelben levő neveket is figyelembe véve, vizsgáld meg, hogy valóban hibásak-e vagy pedig így olvashatók a térképen is!

BIZTOS EZ?

Azt bizonyára jól tudod, hogy a folyó menti települések neve zömében a folyó nevével kezdődik. Így például a Hernád folyó mentén van: HERNÁDBÜD, HERNÁDCÉCE, HERNÁD, HERNÁDVÉCSE, HERNÁDSZURDOK, HERNÁDKÉRCS.

Kérdés: biztos az, hogy mindegyik ott található?

KAKUKKTOJÁS

Az alábbi helységnevek között van egy olyan, amelyik valami ok miatt nem illik a többi közé. Melyik az? (Nehogy arra gondolj, hogy egy város van köztük.)

AGÁRD, AJAK, ALAP, CSAPOD, EGER, MÓR.

KÜLFÖLD NÁLUNK?

Igen. Például: Svájc neve: HELVÉCIA Bács megyében van. Az arabok szent városa, MEDINA Tolna megyében. A jugoszláviai PULA Veszprém megyében. Ugyanott van PRÁGA is (Sümegprága). Sőt, még az amerikai DOLLÁR is szerepel Zalában (Kemendollár).

Feladat: melyik híres régi városállam neve rejtőzik az egyik magyar helységnévben?

NYERTESEK

A 26. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Gerőfi Miklós, Bp. XVII., Vajda Magdolna, Bp. XVII., Becze Tünde, Bátaszék, Horváth Erika, Molnári, Csőke Tímea, Recsk, Dombai Andrea, Diósd, Gyenes Noémi, Kiskunfélegyháza, Háber László, Baja, Hudák Ákos, Kazincbarcika, Huszár Levente, Pázmándfalu, Kaczur Mónika, Rakamaz, Keszthelyi Márta, Albertirsa, Mulik Edina, Rakamaz, Rózsa Márika, Kiskunfélegyháza, Szabó Gábor, Siklós, Slezák Erika, Segesd, Szöllősi Erika, Budaörs, Tukacs Klaudia, Nagymányok, Vértes Judit, Úrkút, Zakócs Tímea, Sand.

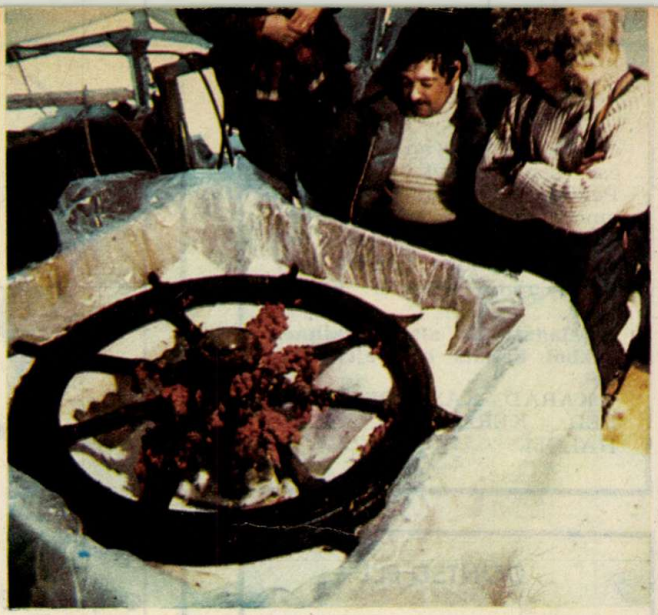

EMBER A ROBOTBAN

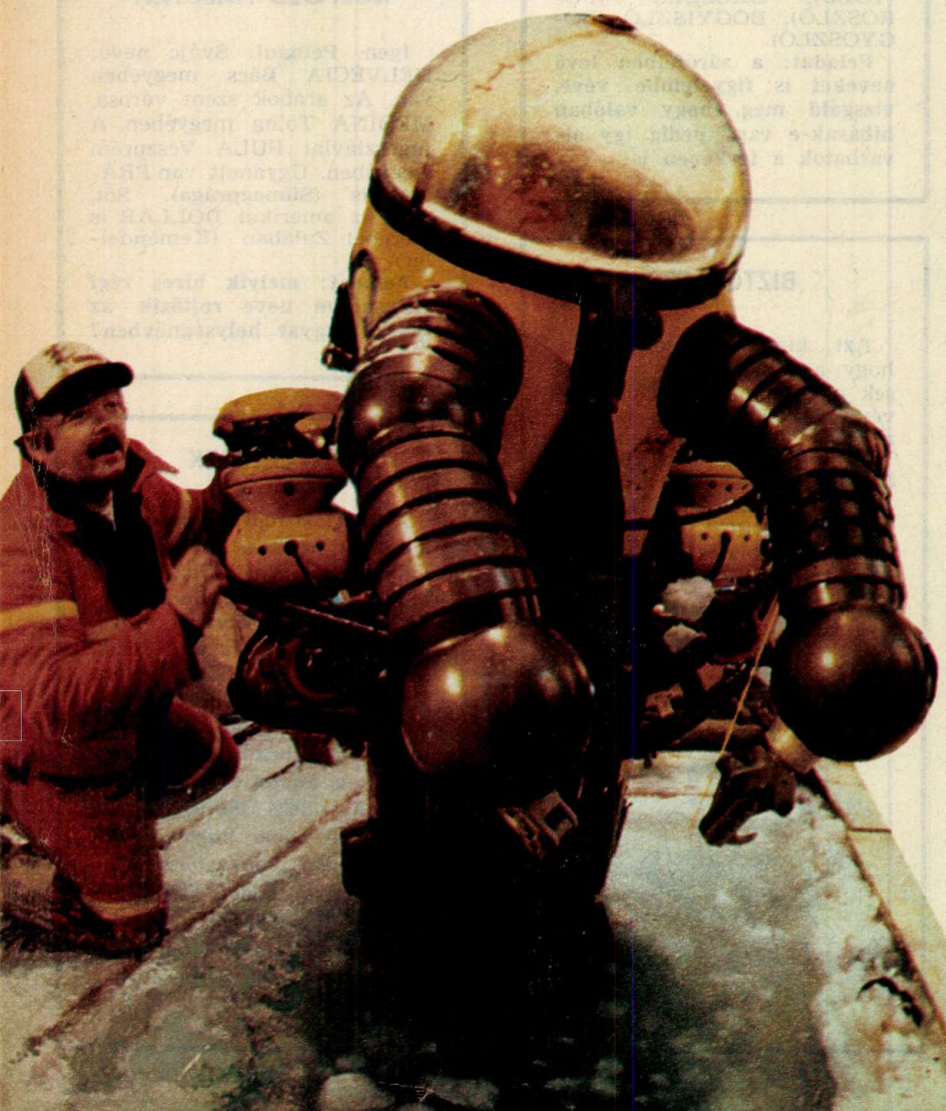

Már csak azért is, mert bolygónk egyre kisebb lesz.

Persze nem a fizikai méretek zsugorodnak, hanem a tudomány és a technika jóvoltából az ember tevékenységi köre bővül egyre inkább bolygóméretűvé.

De hát a két dolog a végeredmény szempontjából végül is egyre megy. A végeredmény pedig az, hogy az ember kezd egészen otthonosan mozogni a Földön, számára immár nincsenek távolságok, nincsenek magasságok, és a mélységek is mindinkább hozzáférhetővé válnak.

Így aztán nem csoda, ha szép lassan minden előkerül. Ezúttal például egy 1843-ban elsüllyedt angol bárkát fedeztek fel az északi Jeges-tenger irdatlan jégpáncéljába fagyva. A leletre egy kanadai kutatócsoport bukkant, miközben ultrahang segítségével vizsgálták a jégtakaró szerkezetét és vastagságát. Az adatokat elemző és feldolgozó számítógép képernyőjén egy szép napon váratlanul egy kétárbocos hajó körvonalai rajzolódtak ki.

Az ilyesmit persze közelebbről is meg kell nézni. Ennek semmi különösebb akadálya nem látszott, „mindössze" folyosót kellett robbantani a jégbe, méghozzá úgy, hogy a hajó ne sérüljön meg, továbbá építeni kellett egy egyszemélyes tengeralattjárót. De nem akármilyet! Ennek a tengeralattjárónak karokkal kellett rendelkeznie, amelyek az ember kézmozdulatait utánozva különböző műveletek elvégzésére képesek, és biztosítani kellett utasa számára a felszíni környezetet. Az oxigént, a nyomást, a páratartalmat, az anyagcserét... és csak úgy mellékesen filmfelvételeket kellett készítenie.

Nos, az ember tudása és kíváncsisága legyőzte ezeket az akadályokat. A robbantás megtörtént, az „eleven" tengeralattjáró elkészült. E pillanatban már a hajó kiemelése a feladat, és nem kétséges, hogy erre is sor kerül majd.

Szóval kezdünk egészen otthonosan mozogni ezen a bolygón. Igazán kár lenne éppen most „összetörni a berendezést"!

–R –R

Fotó: National Geographic nyomán

A szelence titka

Szöveg: Bedő István
Rajz: Endrődi István

12

VÉGE

VIKI
és a FLÖRT együttes

AZ ÚJ „CSAPAT": KARAKAS GÉZA, VINCZE VIKTÓRIA ÉS PACSÓ PÁL

FOTÓ: POTZMANN JÁNOS

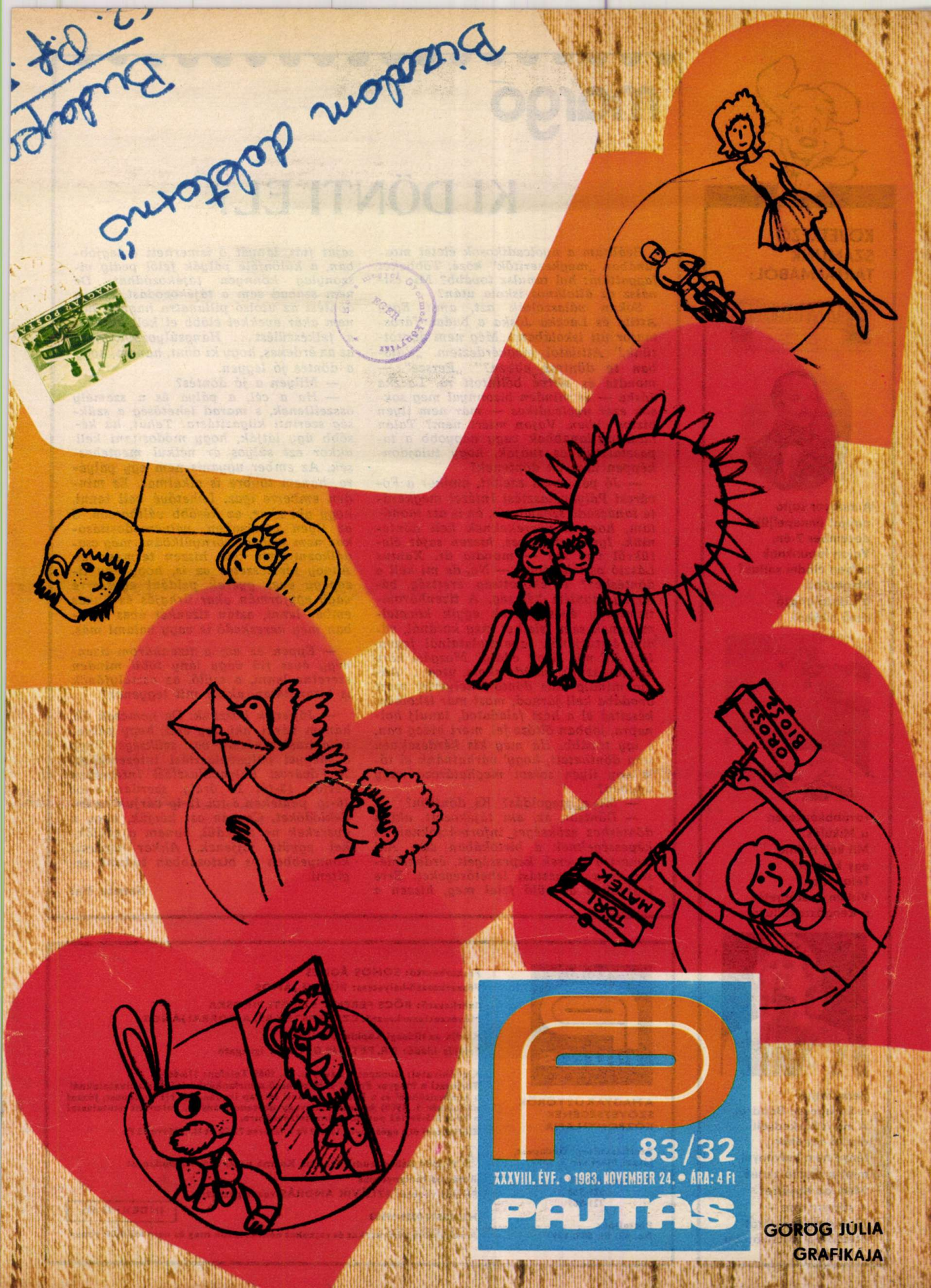

83/32
XXXVIII. ÉVF. • 1983. NOVEMBER 24. • ÁRA: 4 Ft
PAJTÁS

GÖRÖG JÚLIA
GRAFIKAJA

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL:

A magyar sajtó napját ünnepeljük december 7-én. Vajon lapunknak milyen elődei voltak? Megtudod a Visszalapozó című cikkből.

Továbbképzésen a Mikulás! Mit kell tudnia egy korszerű Télapónak? Vidám beszélgetés a Rengőszakállúval . . .

Bemutatjuk a Saragossa Band-et. A ma is közkedvelt diszkó zenekar fénye nem halványul, mint a diszkó zenéé. Mert az együttes – szerencsére – több dallamot, lírát ötvözött a muzsikájába.

margó

KI DÖNTI EL?

Beálltam a nyolcadikosok életét mostanában „megkeserítők" közé. Többeket faggattam: hol tanulsz tovább? Mit csinálsz az általános iskola után?

Sokan válaszolták azt, amit Egey Attila és Laczka Jóska a budai Városmajor úti iskolában: „Még nem döntöttünk." Attilától megkérdeztem. „Valóban te döntesz ebben?" „Persze" — mondta és sietve bólintott rá. Laczka Jóska — és minden bizonnyal még soksok ezer nyolcadikos — már nem ilyen biztos ebben. Vajon miért nem? Talán határozatlanabbak vagy nagyobb a tapasztalatuk és tudják, hogy tulajdonképpen nem ők döntenek?

— Jó pár évvel ezelőtt, amikor a Fővárosi Pályaválasztási Intézet megkezdte tanácsadó szolgálatát, én is azt mondtam, hogy a gyerekeknek kell dönteniük. Így tisztességes, hiszen saját életükről van szó — mondta dr. Xantus László pszichológus. — No, de mi kell a döntéshez? Tájékozottság, érettség, bátorság, döntési készség. A tizenhárom-tizennégy éves gyerek egyik követelménynek sem felelhet meg koránál, eddigi életútjánál, tapasztalatainál fogva. Hol élt, mit látott eddig? Mozgási köre nagyon szűk: család, iskola, utca . . . Addig mindig más döntött helyette: most óvodába kell járnod, most már iskolába, készítsd el a házi feladatod, tanulj holnapra, jobban öltözz fel, mert hideg van, s így tovább. Ha még kis kérdésekben sem dönthetett, hogy' várhatnánk el tőle egy ilyen sorsot meghatározó nagy ügyben?

— Mi a megoldás? Ki döntsön?

— Döntsön az, aki tájékozott, aki a döntéshez szükséges információknak és képességeknek a birtokában van. Aki ismeri a gyerek képességeit, érdeklődését és a választási lehetőségeket. Erre legjobban a szülő felel meg, hiszen a saját fiát, lányát ő ismerheti a legjobban, a különféle pályák felől pedig viszonylag könnyen tájékozódhat. De nem szabad sem a tájékozódást, sem a döntést az utolsó pillanatra hagyni, hanem akár évekkel előbb el kell kezdeni a felkészülést . . . Hangsúlyozom: nem az az érdekes, hogy ki dönt, hanem, hogy a döntés jó legyen.

— Milyen a jó döntés?

— Ha a cél, a pálya és a személy összeillenek, s marad lehetőség a szükség szerinti kiigazításra! Tehát, ha később úgy látják, hogy módosítani kell akkor ezt súlyos ár nélkül megtehessék. Az ember ugyanis nem egy pályára, hanem többre is alkalmas. Ez minden emberre igaz. Lehetővé kell tenni, hogy aki akar, az később válthasson. S az ilyen váltásokon, pályamódosításokon nem szabad szörnyülködni, még csodálkozni sem kell, hiszen természetes. Ahogy természetes az is, hogy egy tizenegy éves gyerek például egyszerre vagy egyformán akar űrhajós és kukás ember lenni, aztán tizenkét éves korában még kereskedő is vagy valami más.

— Éppen ez az; a tizenhárom-tizennégy éves fiú vagy lány több minden szeretne lenni, a szülő, az osztályfőnök is bizonytalan, akkor mit tegyenek?

— Jöjjenek hozzánk. De nemcsak ők, hanem bárki, aki úgy érzi, hogy pályaválasztási tanácsra van szüksége. Vagy a megyei pályaválasztási intézetekhez. A Fővárosi Pályaválasztási Intézetben hétfőn 13-tól 16 óráig, szerdán 8-tól 16-ig, pénteken 8-tól 12-ig várjuk az érdeklődőket. Csupán azt kérjük, hogy a gyerekek ne egyedül, hanem a szülőkkel együtt jöjjenek. Akkor ugyanis könnyebben és biztosabban tudunk segíteni.

Szente Pál

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397

Főszerkesztő: SOMOS ÁGNES
Főszerkesztő-helyettes: FÜLEKI JÁNOS
Szerkesztő: BŐCS FERENC, SZIGETI PIROSKA
Művészeti szerkesztő: CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065 Telefon: 116-660
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: egész évre 139,50 Ft I. félévre 77,50 Ft II. félévre 62 Ft

83.2684 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató

HU ISSN 0030-19583

INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza

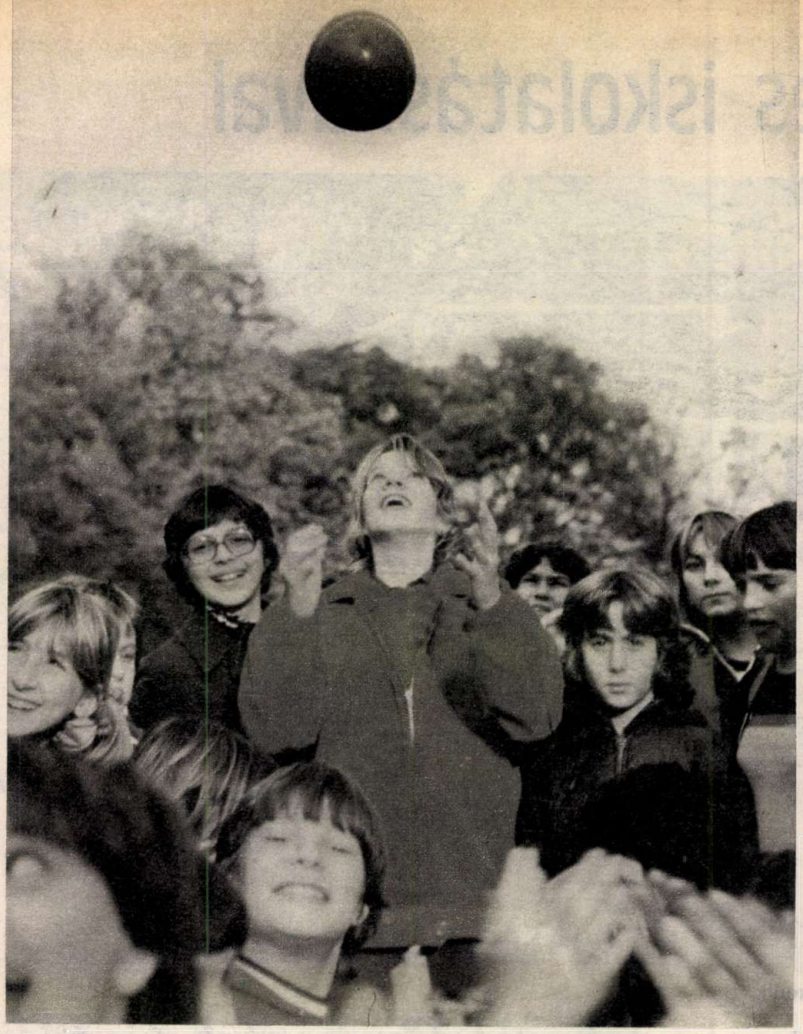

Az iskolaév kezdetétől
új lakók érkeznek: a beutalt gyerekek

Ősszel és télen
benépesül az egykori Károlyi-kastély

Üdülés iskolatáskával

No, azért nehogy komolyan vegye valaki a csendet, mert csendről szó sincs. A pihenő már színigaz, hiszen, aki valaha is megpróbálta megmászni a Kékestetőt, az bizonyíthatja: Magyarország tetejére feljutva, jólesik a pihenés. Most is egy lánycsapat ostromolja az 1015 méteres magasságot jelző piros-fehér-zöld színű követ. Üdülő-táborozó lányok, napsütésben, kezükkel napellenzőt formálnak, fürkészik a párás messzeséget. Többen is felkiáltanak: nézzétek lenn a hegyoldalban azt a kicsi, sárga foltot, onnan jöttünk!

– Nézzétek a hegyoldalban azt a sárga foltot, onnan jöttünk!

Üdülés iskolatáskával

A csúcshódító lányok a parádfürdői SZOT gyermek-üdülő lakói. A magasból felfedezett „kicsi sárga folt" jelenlegi otthonuk: az egykori Károlyi-kastély.

Parádfürdőn vagyunk, a Mátra-hegység északi tövében, a Kékeshez simuló hegyvonulatok szűk völgyében. Parádsasvártól húzódik az egyre keskenyedő, mélyülő völgy, amit a névadó Parád községről neveztek el. A völgy suhogó erdejű hegyei alján van Parádfürdő. Itt ad randevút egymásnak a szép nevű Ilona-völgy az Ilona-patakkal.

Tanulás — pihenőidőben

Gyönyörű vidék ez, és csendes is; messze földről jönnek ide emberek gyógyulást, pihenést, nyugalmat keresve. Olykor-olykor hangosabb vendégek is érkeznek. A Parádi-völgy magaslatán álló egykori főúri kastély ma általános iskolásoknak ad otthont. Ősszel és télen is benépesülnek a kastély termei, szobái.

Az üdülő állandóan üzemel. A nyári vakáció idején három altáborban, turnusonként háromszázhatvanan üdülnek itt. Az iskolaév kezdetétől ismét új lakók érkeznek: a beutalt gyerekek három hetet töltenek itt és folytatják tanulmányaikat.

Tanulás és üdülés, hogyan lehetséges ez? Ezt már az üdülő társalgójában, a körülöttem ülő lányoktól kérdezem.

— Reggel nyolc negyventől délig iskolai foglalkozás van — mondja a szőke hajú, nyúlánk Ildikó. — Az üdülés mellett tanulni is kell, a tananyagban együtt kell haladni az otthoni iskolával. Ez eleinte nehezen ment, mert szokatlan volt az új környezet, a tanárokhoz is alkalmazkodni kellett. Itt is úgy kell tanulni, mint otthon. Az órákon itt is kell felelni... Tizenkettő után ebéd, majd csendespihenő. Ilyenkor lehet pihenni, olvasgatni, az aznap tanultakat és a másnapi leckét átnézni.

Az utóbbin többen kuncognak, mert — mint mondják —, kinek van kedve egy üdülőben tanulni. Ilyenkor legtöbben már csak „átnéznek" a tankönyvön.

— A délután és az este már igazán a miénk — veszi át a szót Tünde. — Játszhatunk és túrázhatunk a hegyekben. A múltkor például ebéd után rögtön indultunk és a csendespihenő idején már a Kékestetőn voltunk.

Olyan lárma kerekedik, hogy a mókusok ijedten menekülnek az erdő belsejébe

A délután és az este már igazán a miénk: játszhatunk

Ilyen intézmény több is van az országban. Ezekben az üdülőkben a tanítás szorosan kapcsolódik a környék felderítéséhez. A kirándulások alkalmával a gyerekek megismerkednek a Mátra élővilágával, földrajzával és történelmével.

— Még kovácsoltunk is! — meséli látható büszkeséggel Simon Erika. — Meglátogattuk a parádi kovácsműhelyt. Szinte úgy kellett minket kizavarni, mert borzasztóan tetszett, ahogyan az izzó vasat kalapálták. Voltunk a palócházban, ahol a régi életformát láttuk „élőben". De megnéztük a kocsimúzeumot és a lipicai ménest is!

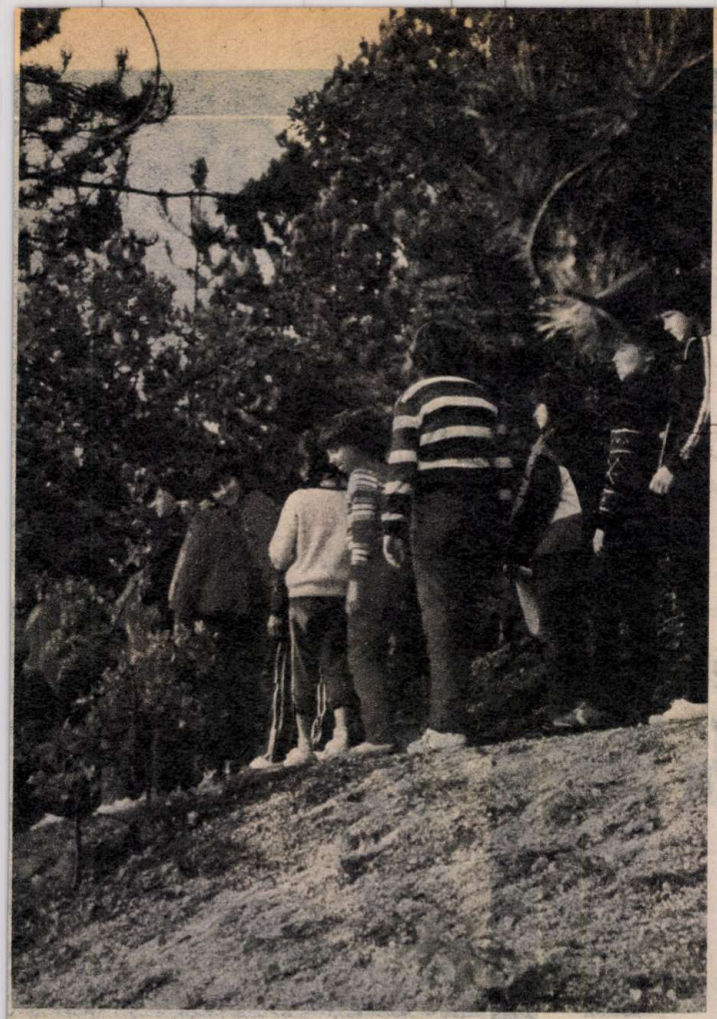

Ebéd után rögtön indulnak túrázni a hegyekbe

Itt is úgy kell tanulni, mint otthon. Az órákon itt is kell felelni . . .

Zsibbadt lábakkal futunk a kastély előtti füves pályára

— Jártunk a Szent István csevicénél, ami furcsa nevű, de jóízű forrás — vág közbe Andrea. — Lehet, hogy elmegyünk még a sasvári üveggyárba is. Arról is beszámolok majd a barátnőmnek.

— Én írok is, de kapok is levelet otthonról, meg a barátnőmtől, akivel még tavaly itt barátkoztam meg — dicsekszik egy nagyra nőtt lány.

— Tavaly is itt üdültél?

— Én már törzsvendégnek számítok, most vagyok itt negyedszer!

— Az ország valamennyi megyéjéből jöttetek. Az itt kötött barátságot folytatjátok-e majd levelezéssel is?

Válaszként szinte valamennyi kéz a levegőbe lendült.

Történelmi színhelyen

— Erről a kastélyról mit hallottatok?

— Éppen most tanultunk a Tanácsköztársaságról, Károlyi Mihályról — mondja a nyolcadikos Erika. — Történelemtanárunk, Barna Miklós a napokban mesélt a kastély volt gazdájáról, a gróf családjáról. Szerencsések vagyunk, hogy a helyszínen tanulhatunk a földosztó köztársasági elnökről. A kastély két év múlva lesz százéves.

— Milyen szabadidős programok vannak még?

— Több is akad — mondja Emese —, de a legtöbbet a hegyeket másszuk.

— S az nem tetszik neked?

— Tetszik és érdekes is, de nem szoktunk hozzá a hegymászáshoz.

— Én Kecskemétről jöttem — mondja egy barna kislány. — Eleinte fárasztó volt a föl-le túrázás, de már kezdem megszokni.

— És volt fodrászverseny is — meséli Emese. — Nagyan klassz volt, s az első helyezett aludhatott a kastély úrasszonyának lakosztályában.

Zsibbadt lábakkal futunk a kastély előtti füves focipályára. Előkerül az ugrókötél, a sok labda, és olyan lárma kerekedik, hogy a mókusok ijedten menekülnek az erdő belsejébe. Egy vállalkozó osztállyal felsétálok a közeli Fehér-kő nevű hegy oldalába. Útközben is a programról esik szó:

— Igazán jók, de sokszor már unjuk a túrázást és még nem kérdezték meg tőlünk, hogy szeretnénk-e önálló programot csinálni — méltatlankodik Simon Erika. Többen is helyeselnek: egy-egy túra helyet mást is lehetne szervezni!

Ebben maradtunk.

Közben a lelkes csapat felért a hegyoldalba, ahonnan remek kilátás nyílik Parádra, a Mátra hegyeire. Egy nyurga kislány már sorolja is: az ott jobbra Galyatető, előttünk húzódik a Kékes tömbje a kilátóval, balra a két parádi hegy, a Vörös-vár és mögötte a Hegyes-hegy magasodik.

— Nézzétek! Ott a kastély!

Hazafelé bandukolunk fáradtan, de a lányoknak még marad erejük énekelni is. Kérdésemre, hogy tetszik-e Parádfürdőn, többen is rávágják: ide még visszajövünk!

Szöveg és fotó: Solti Imre

A pályaválasztás előfeltétele a tájékozódás.

A könyvtárakban megtalálható az Országos Pályaválasztási Tanácsadó Intézet „Mi lehet, mi legyen?" című gyűjteménye. A budapesti nyolcadikosok megkapták a „Pályaválasztási tanácsadó 1984" kiadványt. Tájékozódásra nyújt lehetőséget a „Pályaválasztási Hetek" sorozat, a szakmunkásképző intézetek „Nyitott kapuk" rendezvényei. Ezt a célt szolgálja a Budavári Palotában a Munkásmozgalmi Múzeum „Szakképzés, szakoktatás a fővárosban" című kiállítása és a december 17-ig — minden pénteken és szombaton délután 3-tól 6 óráig — tartó „Bemutatkozunk" rendezvénysorozat.

A Munkásmozgalmi Múzeum zsibongóvá vagy inkább sajátos üzemmé alakult át a műszeripar, elektronika és híradástechnika bemutatkozásakor. A felnőttek statisztáltak, a gyerekek szórakoztak — ismerkedtek az egyes szakmák rejtélyes gépeivel. Jól érezték magukat.

Az egyik asztalnál forrasztottak, a másiknál rádióamatőrök „szondázták" az étert, működött egy mini esztergagép is. Sokan állták körül a programozható számítógépet, az igazi tévé-képújságot és a más-más programot sugárzó színes tévékészülékeket.

— Nagy sikere van a „Bemutatkozunk" rendezvényünknek — újságolta látható örömmel Rosta Katalin, a múzeum munkatársa. — A nyomdaipari napon több mint ezerhétszázan jöttek el. Nem is bánták meg; névjegykártyákat készíthettek, kiszedhették a nevüket, befejezhették a könyvkészítést. A december 16—17-i textilipari nap is izgalmasnak ígérkezik. A textilesek hoznak hulladékanyagot, amiből a gyerekek karácsonyi meglepetéseket csinálhatnak.

Az első emeleten kapott helyet a szakképzés, szakoktatás állandó kiállítása, amelyen gépek, modellek, makettek, termékek, vizsgamunkák, tankönyvek segítségével mutatják be a szakmunkásképzés budapesti lehetőségeit.

A sok-sok látni- és olvasnivaló közül nekem az 1613. március 22-i keltezésű „Köteles legényszabályzat"-ból vett részlet tetszett a legjobban. Íme a részletből némi részlet: „Az a legény, aki a mester asztalát kifogásolja vagy ócsárolja, fizessen nyolc dénár bírságot." „Aki az utcán akár nappal, akár este, avagy éjjel kiabál, fizessen négy dénárt." „Aki mosdatlanul asztalhoz ül, fizessen huszonnégy dénár bírságot." Szigorúan szabályozták a mai szakmunkástanulók „jogelődjeinek", a tanoncoknak munkaidejét is. Az 1884. évi Ipartörvény 64. pontja ugyanis kimondta: „Oly tanoncok, kik életük 14. évét be nem töltötték, naponként legfeljebb 10 órai, kik 14. évüket már elérték, legfeljebb 12 órai munkára kötelezhetők."

Nem hivalkodó, sőt inkább szerény ez a kiállítás, de — ami fontos — hasznos, hiszen pontosan tájékoztat. Megtekintését jó szívvel ajánlhatjuk a pályaválasztással birkózó fiataloknak és szüleiknek, pedagógusaiknak. Segíthet gondjaik megoldásában. Hogy így igaz, alátámasztja egy idézet a kiállítás vendégkönyvéből. Földvári Margit, a XIII. kerületi, Gyöngyösi úti iskola 8/b. osztályának rajtitkára írta: „... Több tanuló több lehetőséget is talált magának, amelyet eddig nem ismert. Köszönjük, hogy a múzeum vezetősége lehetővé tette, hogy jövőnket jobban átgondoljuk."

(Szente)

PÁLYA-PRÓBA

FOTÓ:
KÁRÁSZ LAJOS

ZSIBONGÓ

TÜSKE

A fiú utcai fülkéből akart telefonálni. Nem sikerült. Visszatette a kagylót és várta a kihulló 2 forintost. Hiába. Utögetni kezdte a készüléket, majd – ahogy nyilván felnőttektől elleste – ököllel verte. Ez sem használt. Az ökle viszont megfájdult. Amikor kiment a fülkéből, még bele is rúgott.

A készülék elnyelte a pénzt, mert . . . mert rossz volt. De ezért a fiú miért önmagát büntette?

(Szente)

TUFIÉK TUDJÁK

Megjelent a „Tudod-e?" . . . „Tufiék tudják". — Mármint nem azt, hogy megjelent, hanem ez a másik kiadvány címe. A 3—6 éveseknek szóló a „Tufiék tudják", a nagyobbaké a „Tudod-e?". Tufi mama, Tufi papa, Tufi és Tufi baba, valamint a „Tudod-e?" hősei, apu, anyu, Dani, Ági és Lóri papagáj sok-sok zűrös helyzetben azt próbálja bemutatni, hogyan kell helyesen közlekedni, az otthoni gépekkel, felszerelésekkel bánni, kirándulni, üdülni, vagyis a baleseteket megelőzve, elkerülve élni.

„OTT, HOL A KIS TÚR..."

A kisari általános iskola úttörői kiránduláson keresték fel a Petőfi Sándor megénekelte helyet, a Túr és a Tisza találkozását. Szilágyi Sándor rajvezető irányításával és segítségével meg is festették élményüket. Az ecsetvonások nyomán születő formák, színek játéka, varázsa, mind-mind egy-egy újraértelmezése a nagy költő versének.

NÓGRÁDI „HONVÉDEK"

Honvédelmi versenyeken mérik össze tudásukat időről időre az úttörők a pásztói járás népszerű MHSZ honvédelmi klubjaiban. Huczka Edina a jobbágyi MHSZ-klub versenyzője. A helyes fegyvertartás, az elmélyült célzás pontos találatot ígér.

A budapesti Planetáriumban november 25-én, 16 és 18 órakor A Világegyetem hangja, 26-án, 14 és 16 órakor a Kalandozás az égbolton, 18 órakor a Helyünk a Világegyetemben, 27-én 14 és 16 órakor a Kalandozás az égbolton, 18 órakor a Helyünk a Világegyetemben, 28-án, 18 órakor a Műsormúzeum, 29-én, 16 órakor a Kalandozás az égbolton, december 1-én, 16 órakor az Idegen égboltok című programon vehetnek részt az érdeklődők. 4—7. osztályosoknak november 25-én, 14 órakor, 29-én 14 órakor, december 1-én 12 órakor, nyolcadikosoknak, elsős és másodikos gimnazistáknak, szakközépiskolásoknak és szakmunkástanulóknak november 25-én, 12 órakor, 29-én, 10 órakor, december 1-én, 10 és 14 órakor tartanak előadást.

TTUSZ-RAJT

Újra megjelent a kiírás a szemlére, amelyen a felfedezést, a kutatást kedvelő felső tagozatosok tehetik próbára magukat. Matematikából, társadalomkutatásból, természetkutatásból, technikából és mezőgazdaságból lehet beküldeni az országos versenybizottsághoz a pályázati füzetben található feladatok megoldását — december tizenötödikéig. Az eredmény jutalma értékes ajándék és újabb érdekes feladat. A legszorgalmasabb és legsikeresebb résztvevők országos szaktáborokba mehetnek, ahol neves szakemberek vezetik be őket a tudományok legújabb, izgalmas területeire.

GRATULÁLUNK!

BŐCS FERENC, lapunk szerkesztője — november 7-e tiszteletére — munkája elismeréseként Úttörővezetői Érdemérem kitüntetésben részesült. Gratulálunk!

GYERMEK-KÖNYVHÉT

December 5—10. között rendezik — immár a hatodik alkalommal — a gyermekkönyvhetet. Jelszava: „Olvassatok mindennap!" A könyvhétre tizennyolc új kötet, több mint 800 ezer példányban kerül a boltokba. Az újdonságlistán szerepel — a tíz éven felülieknek szánt — Piotr Korda „Kiselefántok, majmocskák" és Balázs Sándor „Reng a föld Itáliában" című kötete.

RAJZÉRT CSILLEBÉRCRE

A Tanulók Takarékpénztára megalakulásának 30. évfordulója alkalmából gyermekrajz- és plakátkiállítást rendezett október 25-től az OTP a Magyar Nemzeti Galériában. A rendhagyó tárlat színes krétarajzai, akvarelljei, nyomatai, grafikái, kisplasztikái a takarékosság értelmét, lényegét fejezik ki. Az alkotók nyereménye egy remek csillebérci nyári táborozás volt.

FÉL ÉVSZÁZAD...

Női, és férfi kézilabda-válogatottunk a világ élvonalába tartozik, s a szép eredmények hatására egyre több fiatal jelentkezik a vidéki vagy fővárosi egyesületek edzésein. Reméljük, a Los Angelesben megrendezésre kerülő olimpiai játékok is sikeres szereplést hoznak a sportág-, s az idén ötvenedik születésnapját ünnepelő Magyar Kézilabda Szövetségnek.

EGY KÉP — EGY MONDAT

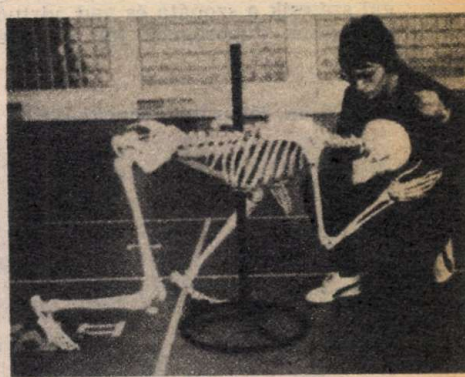

— Ejnye-ejnye, úgy látszik az indító már megint túlságosan elnyújtotta a rajt pillanatát...!

ZSIBONGÓ

A ROMANTIKA SZÁRNYSUHOGÁSA

A beethoveni zene ledöntötte a békés tradíciók falát, s egyszerre feltárultak a romantika vad bércei. Halljuk az erdők zúgását, kísértetek sóhaját, tündérek szárnysuhogását, s látunk holdfényben kéklő néma tájakat, titkokat rejtő várromokat.

A romantika századának embere fekete fenyvesek úttalan útjain bolyong, a múlt árnyékösvényein halad, régi romok, sírhantok között barangol s borzongva hallgatja a túlvilág kísértetének. Feje fölött holló, lépteit démon figyeli. A romantikus lelken a szentimentális világfájdalom uralkodik vagy ennek ellentéte, az érzelmek forradalma.

Az élet és halál zengése

A muzsikában felbomlik, valósággal szétesik a szonáta és vad, virtuóz hangzások dübörögnek fel. Az operaszínpadra bevonul a babonás varázslat, az ízes paraszti humor, a mese és friss, új hangzások élednek a zenekarban.

Weber muzsikája a türingiai erdők fenyőillatával igéz, Schubert romantikus dalaiban a német lélek fényárnyékai tükröződnek, és Schumann szimbolikus jelzéseket rejt el zenéjében. Szólamai szövevényesek, ritmusai változatosak.

Chopin etűdjeiben felmorajlik a lengyel szabadságharc visszhangja, prelűdjeiben viszont a nyárutó hangulata dereng. Muzsikájában ott feszül az élet és a halál kettős zengése, amely a B-moll szonáta gyászindulójában teljesedik ki végső formájában. De megtalálod benne a magányos költő sóhaját és a szomorú szerelem mélabús keringőit is. Chopin igazi költő volt, a zongora poétája.

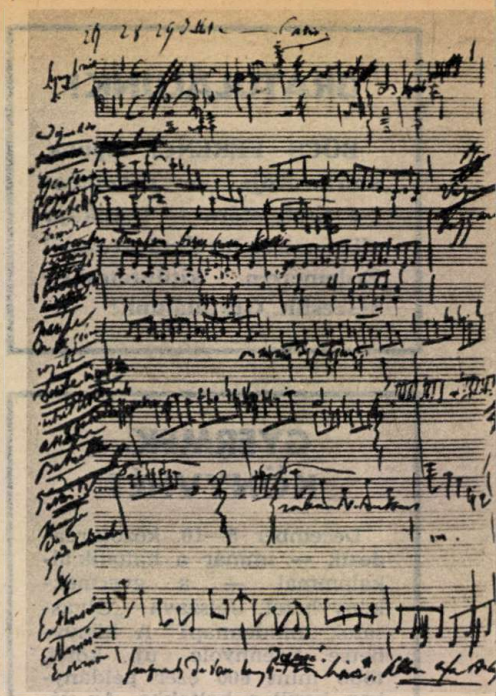

Liszt Ferenc egyik művének kézirata (részlet)

A romantika századának sasmadara azonban minden kétséget kizáróan Liszt Ferenc, aki dübörgő akkordokba foglalta a forradalmak csatazaját és csárdást táncoltatott a halállal. Liszt a modern zongoratechnika megalapítója, minden idők legnagyobb zongoraművésze, kinek előadásmódja nem puszta megszólalta-

Ismerősök, jóbarátok, zenekedvelők mindenkor szívesen hallgatták Schubert játékát.

tás, hanem újjáteremtés. Muzsikája a programzene kiteljesedése. Összefoglal mindent, ami a XIX. század lelkületében fellelhető: misztikus varázslatot, forradalmi lendületet, félelmet és bátorságot. A Faust, a Les Preludes, a Mazeppa, a Tasso zeneszerzője „a magyar dal apró ereit, csillámló vadvizeit is zsenije folyamában egyesíti", s arra is jut ideje, hogy mint zenepedagógus hasson a fiatal kortárs muzsikusokra és segítse a másik óriás, Richard Wagner pályakezdését. Wagnerét, aki a romantikus német operát a halhatatlanság fényébe emelte. Ő maga így ír muzsikájáról: „Az én örök melódiám a muzsikává tisztult csend maga. A hallgatás, ami a zenegyárosok elől menekül. Az erdők millió zaja, susogása fonódik így. Pedig az erdő igazán fenségesen énekel..."

A germán mondák zeneszerzője

Wagnernél az áriaközöket áthidaló énekbeszéd, a deklamálás kap hangsúlyt. Esztétikája szerint az áriának csak akkor van létjogosultsága, ha azt a szöveg megkívánja, egyébként nem indokolt a lezárt zenei forma. Nála az egység maga az egész estét betöltő mű, s nem az azon belüli részletek. Ennek értelmében szakít az olasz opera zenekari gyakorlatával és feltámasztja, illetve megteremti az ősi, északi színezetű, szimfonikus zengésű drámát. Belemerül a germán mondavilág messzi rejtelmeibe, s örök emberi igazságokat hoz a felszínre. Alapos előkészület, kutatás, gondolkodás és megálmodás után elindul kottalapjairól a Bolygó hollandi, a Tannhäuser, majd a csodálatos Lohengrin, aki az Olimposz verőfényéből kívánkozik a földre és szenvedéssel fizet az ingatag boldogság hazájában. Lohengrin boldog akar lenni, s keresi a nőt, aki hisz benne, aki nem kérdi honnan jött, merre van hazája, aki nem mesés származását, szellemi felsőbbrendűségét szereti benne, hanem őt magát.

Mindhárom főhős — a hollandi, Tannhäuser és Lohengrin — közös sorsa a semmit sem kérdő áldozatos szerelem és a megtisztító halál.

A wagneri életmű másik két remeke, a Nibelung-gyűrű (Előeste — Rajna Kincse; első rész: Walkür; második rész; Siegfried; harmadik rész: Istenek alkonya) és a Parsifal.

Wagner művei különálló szirtként magasodnak az opera világában, semmihez és senkihez sem hasonlítható óriások, akiknek nyelvét ha érteni akarnád, meg kellene tanulnod Wagnerül. Nem könnyű. Valaki egyszer azt mondta nekem ezzel kapcsolatban, hogy bizony, bizony: hosszú az út Bayreuth-ig. Hogy miért pont Bayreuth-ig? Richard Wagner külön színházat álmodott operáinak, s ez az álom valóra is vált. Bayreuth ma is a muzsika, a szépség zarándokhelye, s azoké, akik értik és szeretik Wagner műveit.

Magyar Katalin

Wagner: Parsifal című operájának színpadképe

Egykorú rajz Richard Wagnerről

SZÓMAGYARÁZAT

DEKLAMÁCIÓ (latin): – előadás, szavalás, beszédgyakorlat. Jelentése a zenében: énekszavalat. Az ének és a beszéd határán mozgó úgynevezett „zenei próza".

PROGRAMZENE: olyan zene, amely formáját bizonyos meghatározott, zenén kívüli vonatkozások hozzájárulásával nyeri (természeti, történelmi, irodalmi stb.). Minél nagyobb szerepe van a gondolatilag körülírható hangulattervnek a zene formálásában, annál egyénibbé, különlegesebbé válik, annál inkább programzenének nevezhető.

ETŰD: hangszeres zenemű, amely elsősorban módszertani célokat szolgál. Többnyire valamilyen meghatározott figura, játéknem vagy zenei stílussablon alapos kidolgozására ad lehetőséget. Az etűd-irodalom magába foglalja a zenetanulás minden fokozatának megfelelő műveket a kezdettől a legmagasabb fokig. (Chopin, Liszt működése óta gyakran művészi tartalmú és értékű mű.)

ÁRIA: egyszólamú énekforma, szemben a régebbi többszólamú „canzone" stílussal. A XVII. sz. elején terjedt el. Az operában és az oratóriumban a drámai vagy epikai mozzanatok közepette lírai megállást jelentő, a szereplő szubjektív érzelmeit megszólaltató, zeneileg zárt, zenekarral kísért szólóének.

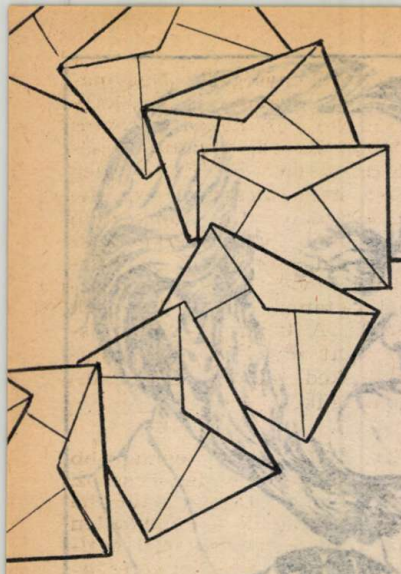

BIZALOM DOKTORNŐ

DR. LUX ELVIRA PSZICHOLÓGUS ROVATA

MI A MEGOLDÁS? — Azt kérdezed, én mit tettem volna a helyedben. Meghívtak egy házibulira, s mivel nem voltál otthon, a fiú édesapádnak adta át a levelet. Édesapádat felzaklatta a dolog, gúnyolódott a helyzeten, majd rád bízta a döntést: elmész-e vagy sem, de értésedre adta, hogy azt szeretné, ha nem mennél el. Én elmondtam volna neki: tudom, hogy félt, hogy korainak tartja az összejövetelt fiúkkal (nem írtad, hány éves vagy, de úgy gondolom, nyolcadikos lehetsz), de mégis szeretnék elmenni a házibulira. Azt írod: kitűnő tanuló vagy, s a bulin egyik tanárnőtök fia is részt vett. Természetes dolog, hogy a szülők féltik a gyerekeiket, de úgy érzem, nem szabad eltiltani lányukat attól, hogy osztálytársaival, barátaival együtt szórakozzon. A társas összejövetelekre nagy szükség van, meg kell tanulnotok, hogyan kell társaságban viselkedni, hogyan lehet kellemesen, kulturáltan együtt szórakozni, hiszen az élethez ez éppúgy hozzá tartozik, mint a tanulás, a munka. Jó dolog, ha fiúk és lányok együtt szórakoznak, társaságban jól érzik magukat, mert a barátokra nagy szüksége van az embernek. Édesapád tanár, ismeri a barátaidat. Ha nem, akkor beszéld meg velük, hogy te szervezhess otthon összejövetelt, ahol megismerheti őket. Nagyon sok a magányos fiatal, és huszonéves korban társaságot szervezni sokkal nehezebb, mint a ti korotokban. Éppen az hiányzik a fiatalság életéből, hogy rendszeresen együtt lehessenek, hogy társas összejöveteleken új embereket ismerjenek meg. Addig kellene kialakítani ilyen társadalmi életet, amíg nincs mindenkinek partnere. Akkor már „kettes csoportokra" oszlik a társaság, és akinek nincs partnere, azt vagy meg sem hívják vagy ha mégis, akkor egyedül marad a bulin is és rosszul érzi magát. Próbálj meg erről elbeszélgetni édesapáddal! Nem hiszem, hogy nem érti meg, ha végiggondolja a dolgot. Talán csak túl váratlanul érte ez az első meghívásod.

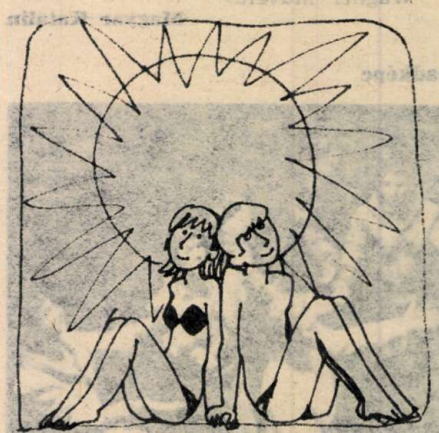

KITTY — Nyáron beleszerettél egy fiúba, akinek csak egyetlen délutánra voltál fontos, másnap már más lány után nézett. Te azóta félsz a fiúkra nézni, félsz a csalódástól. Nem írtad meg, mi történt azon az egy délutánon. Azt a napot én kétféleképpen tudom elképzelni. Az egyik, hogy nem történt semmi, csak úgy általában beszélgettetek, jól éreztétek magatokat együtt. Te folytatást reméltél, de a fiú valamiért úgy gondolta, hogy mégsem akarja folytatni a kapcsolatot. Nem olyannak talált, mint elképzelt, esetleg nem is voltak egyéb szándékai, mint elcsevegni veled a strandon. Ilyen van. A másik variáció, hogy bár elhatároztad, hogy nem adod meg könnyen magad, mégis szerelemről beszélgettetek, csókolóztatok. Ha így volt, akkor a te hibád, hogy nem volt folytatás. A könnyű, gyors kalandok lehetnek nagyon izgalmasak, de nem adnak lehetőséget tartós, mély vonzalom kialakulására.

YERIKO '83 — „Rendszeresen olvasom a Pajtásban Elvira néni válaszait azzal kapcsolatban, hogy 13—14 éves lányok 25—30 éves férfiakkal való barátságát helyteleníti. Ezzel én tökéletesen egyetértek, de szeretném megkérdezni, ez alól a szabály alól nincs kivétel?" — írod, majd elmondod, hogy egy éve jársz egy 22 éves fiúval, aki nagyon rendes, szeret téged. Hajlandó volt fél évig várni rád, míg eldöntöd, hogy akarsz-e vele járni. Sosem próbált meg lerohanni, egy csók, egy kézfogás a legtöbb, ameddig elmentetek, s ez mindkettőtök számára jó így. Tudjuk, hogy minden szabály alól van kivétel. A hét év korkülönbség ellenére a szerelmetek a te korodnak megfelelő, mert a fiú szeret téged és hajlandó vágyait ennek alárendelni. Azt hiszem, hogy ez ritkaság. A 25—30 éves férfiak általában nem elégszenek meg enynyivel. Örülök neki, hogy a ti esetetekben ez nem így van, de azért ezentúl is igyekezni fogok minden kamaszt lebeszélni arról, hogy felnőtt férfiak közeledését fogadják.

SÜRGŐSEN, 9 — Várj türelemmel, meg fog jönni a menstruációd. Előfordul, hogy 15 éves korban még nincs, ez nem kóros jelenség. Egy éven belül egészen biztosan te is fogsz menstruálni, akár a barátnőid.

EGY SZOMORÚ NAGYOTHALLÓ — Még igen fiatal vagy, még fejlesztheted az izmaidat, javíthatod a tartásodat, a mozgáskultúrádat, de ehhez az kell, hogy sportolj rendszeresen. Ha egy 13 éves fiú még fejletlen, nem veszik észre a lányok, az még nem olyan nagy baj.

A nagyothallást is lehet javítani, gyógyítani. Biztosan kifejlesztetted már magadban te is azt a képességet, hogy amit nem hallasz, azt szájról próbálod leolvasni. Ne csüggedj, te is tetszel majd a lányoknak, ha udvariasan, kedvesen közeledsz hozzájuk. Akkor nem sértenek meg és megsértődnöd sem kell.

ÓH, HA SZERETNE! — „Egy nagy problémával fordulok önhöz. 13 éves múltam és még nem szeretett fiú. Mit tegyek? Mi ennek az oka? Hogy hívjam fel magamra a fiúk figyelmét?" — ezeket a sorokat sok ezer 13 éves lány írhatta volna. Az ember akkor kezd igazán foglalkozni önmagával, amikor érdekelni kezdi a másik nem, amikor tetszeni akar. Ha az ember tetszeni akar, akkor igyekszik csinosan, ápoltan járni. Sokat olvas, moziba jár, hogy fejlessze ismereteit, hogy meg tudjon szólalni társaságban, hogy véleménye legyen azokról a dolgokról, amelyek a társait is érdeklik. Igyekszik jól tanulni, hogy kivívhassa a többiek elismerését. A sort most már ti folytassátok, hiszen ti tudjátok, hogy melyek azok a tulajdonságok, amelyek tetszenek nektek a másik emberben. Egyszerű a dolog: ezeket a tulajdonságaitokat kell kifejleszteni, és akkor majd ti is tetszeni fogtok! A szerelem ideje csak ezután jön el számotokra, egyelőre készüljetek rá. Képzeljétek el, milyen partnert szeretnétek, és ti hogyan viselkednétek, ha már itt lenne a szerelem!

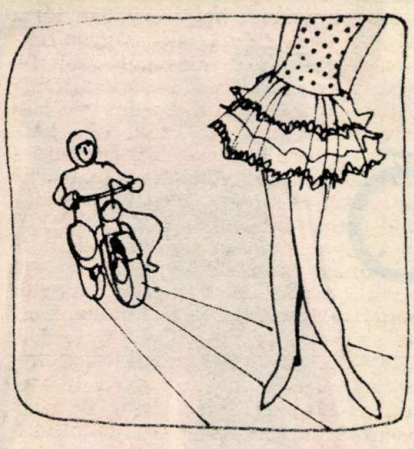

MINIRUHÁS — 12 éves — leveled alapján — kicsit kelekótya kislány vagy. Azt kérdezed, hogy lehet-e, hogy a 18 éves István, aki néha neked akar menni a motorjával, fülig „beléd zúgott". Úgy gondolod, hogy a szerelme annak a miniruhának köszönhető, amit azért varrattál magadnak, mert a nyáron a táborban láttál ilyet egy lányon. Én elhiszem, hogy néha van szerelem első látásra, de valószínűnek tartom, hogy nem a miniruha ébreszti. Kicsit korainak tartom, hogy katonafiúk hódítása jelenleg az életed célja. Nem állítom, hogy egy 12 éves lány nem lehet szerelmes még, de idővel azt is meg fogod tanulni, hogy a szerelem nem kizárólag a jó külső iránti lelkesedés.

EGY SZERELMES SZÍV HOZZÁD ÍR — Kalandfilmbe illő történetet meséltél el. Beleszerettél utólag abba a fiúba, aki követ dobott a szemedbe, s akit akkor beárultál a tanároknak. Utólag nagyon fáj a szíved érte, bánt, hogy „kiadtad" őt. Ezen nem érdemes utólag bánkódni. Szerencsére neked sem lett nagy bajod, azt a kínos esetet már biztosan ő is elfelejtette. De azt hiszem, ezentúl mégis meggondolja majd, hogy mivel és merre hajigál!

NEM BÍROM TOVÁBB — Eddig is voltak problémáid, a szüleid ittak, nem nagyon találsz velük hangot. Most meg „nyakadba szakadt" a kamaszkor. Azt írod, nem tudsz tanulni, nem érted a fizikát, matekot, nem jegyzel meg semmit. Mindig elhatározod, hogy figyelni fogsz az órákon, de ez sem megy. A kamaszok gyakran küzdenek ezzel a problémával, elkalandozik a figyelmük és sokszor nagy erőfeszítéssel sem sikerül visszakapcsolódniuk a tanulásba. Pedig ezt a gondot magadnak kell rendezned. Akaraterőgyakorlat ez, nem könnyű, de teljesíthető feladat. Ne húzd el nagyon az időt, amit tanulásra szánsz. Tűzd ki magad elé, hogy húsz perc alatt végezned kell a fizikával. Ha nem készülsz el, akkor is tedd félre, tarts egy kis szünetet, szaladgálj egyet, biciklizz egy kört, olyasmivel foglalkozz, amit szívesen csinálsz. Húsz perc múlva kezdj hozzá egy másik tantárgy tanulásához. A fizikát csak a legvégén vedd elő újra. Így talán nem lesz olyan reménytelen és beláthatatlan a küzdelmed, oszd be rövid szakaszokra a tanulást, és minden munka után „jutalmazd meg" magad valami kellemes tevékenységgel. Nagymamáddal ápold továbbra is a jó kapcsolatot, ez neki is, neked is fontos és jó dolog! Kéred, javasoljak neked valami szakmát. Ez tényleg nem megy ilyen messziről. Az iskolában biztosan van tájékoztató könyv, amiből megismerkedhetsz sok szakmával. Kérd meg az osztályfőnöködet vagy a pályaválasztási felelős tanárt, hogy legyenek segítségedre. A tanáraid jobban ismernek, mint én, könnyebben javasolnak neked valamit. Kérd bátran a segítségüket!

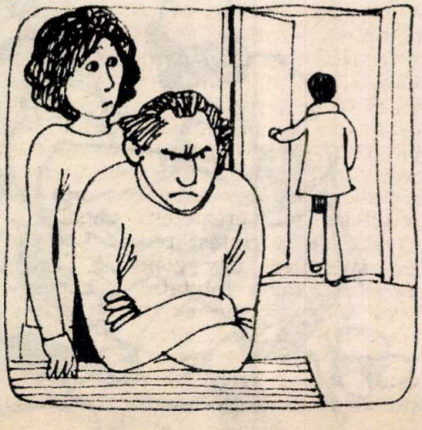

MÁRKI ÁGI — A legnagyobb problémáddal fordulj fogorvoshoz, hátha van lyukas fogad, amit ha betömnek, megszűnik a kellemetlen szag. Ha a fogorvos nem tud segíteni, akkor menj el a körzeti orvoshoz, elképzelhető, hogy ő meg tudja állapítani az okot, mert lehet valamilyen emésztési zavar is az oka. Bátran menj orvoshoz, kérd a segítségét, hiszen ha tud segíteni a bajodon, akkor miért szenvednél tovább? Ha ez a problémád megszűnne, a többivel már egyedül is meg tudsz birkózni, nagyobb lenne az önbizalmad, nem félnél kinyitni a szádat. Megtanulnád magad szóban is kifejezni, mert írásban nincs baj a kifejezőkészségeddel, ezt a nekem írt leveled bizonyítja. A kamaszkor elején senki nem tartja szépnek magát (vagy csak nagyon kevesen). Az arc maga adottság, de jó frizurával, egy kis önbizalommal, derűvel sokat lehet javítani rajta! Javaslom, hogy nagyon gyorsan tegyél valamit a kellemetlen szájszag ellen, és meglátod, mindjárt derűsebben fogod szemlélni a világot, és benne önmagadat!

REMÉNY — A te problémád az, hogy félsz bevallani szüleidnek a szerelmedet, meg hogy nehezen engednek el otthonról. A hazudozás, titkolózás nem jó megoldás, ezt te is érzed. Mindenképpen azt javaslom, hogy ezentúl is légy őszinte a szüleiddel. Értsd meg te is az ő aggodalmukat. Mikor elengednek valahová, feltétlenül tartsd meg az ígéretedet, mikorra érsz haza, hol leszel. Talán, ha megkéred őket, hogy jöjjenek eléd a diák-diszkó után, hogy ne kelljen egyedül hazamenned a sötétben, inkább elengednek. Vagy esetleg a barátnőddel együtt. Szülőnek sem könnyű lenni, s az a legeredményesebb, ha a szüleiddel igyekeztek kölcsönösen megérteni egymás szempontjait.

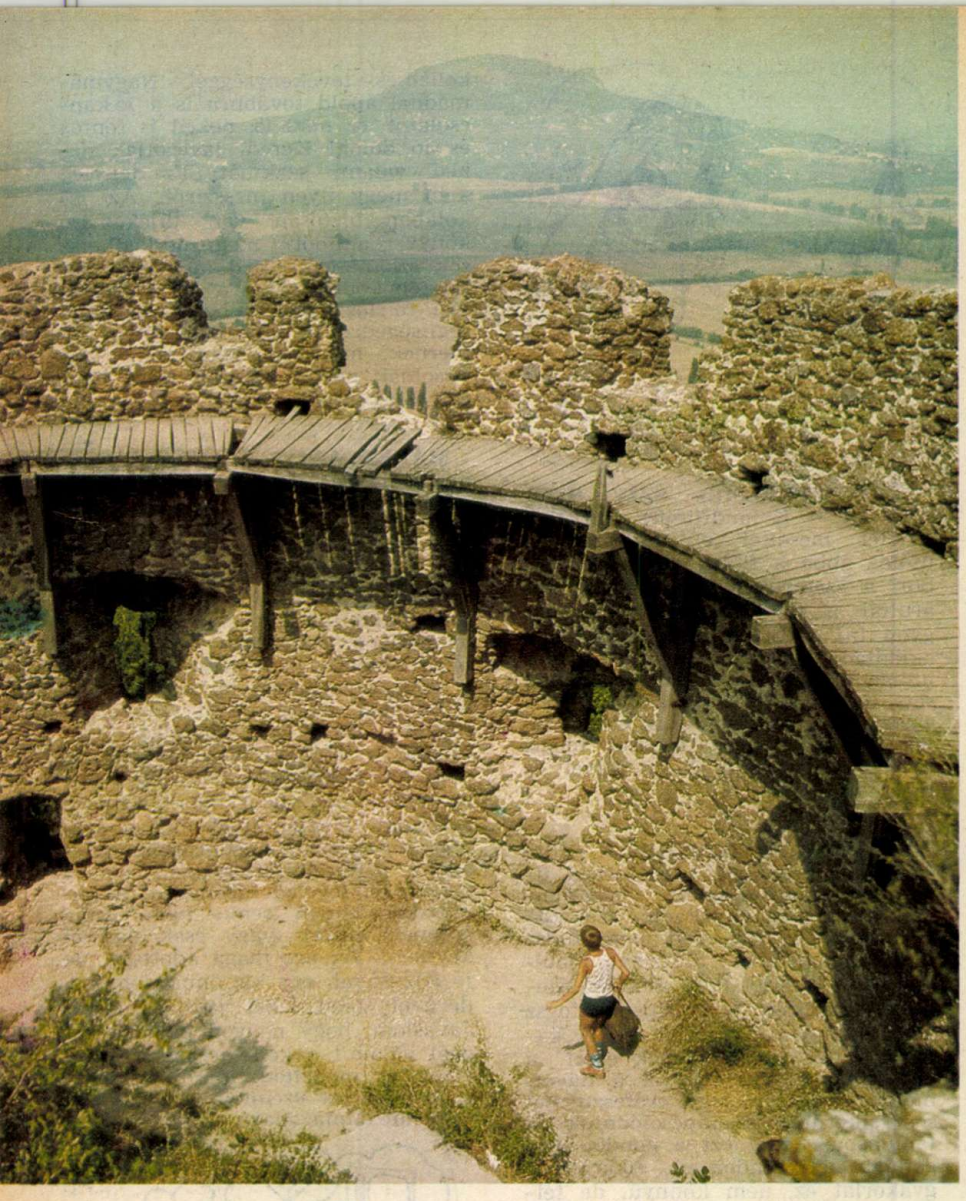

Várak. Omladozó falak, amelyek mellett kirándulás közben néha úgy megyünk el, hogy észre sem vesszük. Pedig mi mindent láttak, mi mindenről tudnak! Ha nem is volt mindegyik erőssége a hazának, többségük állta az ostromot. Hőse, színhelye volt nagy csatáknak, bátor bajvívásoknak. És védelmezője a gyengébbeknek, az üldözötteknek

A VÁRFOGLALÓ DIÁK

„Úgy áll ott a várrom, mint öreg király fején korhadt koronája. Ajtók, ablakok nyílásán áttör a nap fénye, s az a fény a távolból, mintha drágaköve volna a koronának." — írta Eötvös Károly. Szigliget várát a tatárjárás után IV. Béla javaslatára kezdték el építeni. Volt fejedelmi, püspöki, földesúri tulajdon, szolgált soksok bátor kapitányt, befogadta az üldözötteket. Történelmének legfényesebb napjai azonban a fiatal Martonfalvy Imre nevéhez fűződnek.

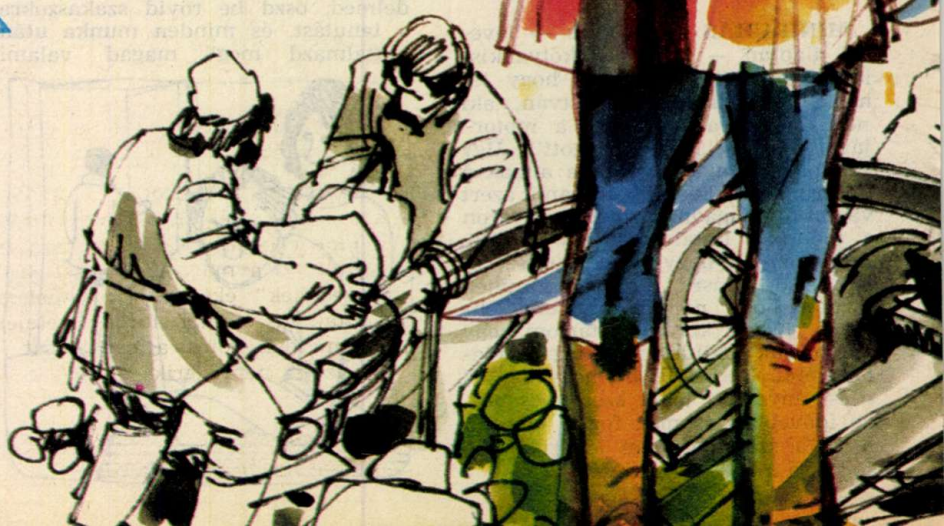

Megzörrent valami.

— Állj! Ki vagy?

Az őr kiragadta társa kezéből a szurokfáklyát és a feltartóztatott férfi arcába világított.

— Már megint te vagy az, deák? Mit keresel itt ilyen későn?

— Sürgős beszédem lenne porkoláb Kulcsár István urammal.

— Talán csak nem deákul akarod őt is tanítani?

— Úgy hiszem, a latin nem érdekli különösképpen. A fegyverforgatást szeretném neki bemutatni.

Az őr néhány pillanatig szólni sem tudott, aztán a térdét csapkodva nevetett.

— A fegyverforgatást? Te? Urunknak, aki . . .

— Nincs olyan tudomány, amiből ne lehetne újabb leckét venni.

— El kellene, hogy kergesselek. De mert éjnek idején így felvidítottál, megérdemled, hogy szerencsével járj. Zörgesd fel a belső vár őrségét, hátha kaput nyitnak neked. Vigyázz, mert ha csődöt mond az a fene nagy fegyverforgató tudományod, könnyen a föld alatti veremben találhatod magad. Onnan csak a patkányok hoznak ki.

Tudta ezt Martonfalvy Imre is. Hiszen, amikor Török Bálint, Szigliget új ura megbízta, hogy gyűjtsön maga mögé néhány száz markos, fegyverforgatáshoz értő legényt, és szabadítsa meg a várat bitorlóitól, rettenetes képet festett a falakon belüli állapotokról, a porkoláb kegyetlenkedéseiről, kínzókamrájáról és börtönéről.

„Nagy erejű ez a Kulcsár, de ész dolgában nem volt hozzá valami kegyes a természet. Most majd elválik, hogy melyik a fontosabb" — gondolta Imre deák.

Pontosan kidolgozott terv szerint csellengett a vár környékén, hogy megismerje őt az őrség, ne keltsen feltűnést, ha eljön a cselekvés órája. Deákul tanította a végvári vitézeket, üzenetet vitt a faluban lakó kedveseikhez, ha megkérték, bort, ennivalót vásárolt nekik. S közben éberen figyelt mindent. Igyekezett kikémlelni a terepet. Amikor eljutott a vár déli oldalához, fejében gyorsan megfogalmazódott az ostrom terve. Észrevette ugyanis, hogy az erődítménynek ez a legsebezhetőbb pontja. Nem védi sem fal, sem palánk vagy vizesárok . . .

Szerencsére az őr odaadta a fáklyáját, amely azért jött kapóra, mert úgy beszélte meg embereivel — akik Somogyvárról indultak, hajóval keltek át a Balatonon és most a kiserdőben várakoznak —, hogy fényjellel tudatja, mikor foghatnak hozzá a várhegy megmászásához.

Imre deák az előőrs vitézeivel nyomban megkezdte az ágyúállások, a szikladobálók kiépítését. Olyan csendben dolgoztak, hogy az őrség csak virradatkor vette észre, hogy mi is van készülőben. Riasztották Kulcsár Istvánt, aki mulatságos látványt nyújtott, amint karddal az oldalán, hálóingben, hálósipkával a fején felrohant a csonka torony tetejére.

Imre deák tölcsért formált a tenyeréből, úgy kiabált fel hozzá.

— Add fel a várat, porkoláb!

— Gyülevészeknek soha.

— Mi Török Bálint kegyelmes úr vitézei vagyunk. Ő a vár ura.

— Engem a Lengyel család bízott meg. Amíg ők . . .

— Lengyelék elárulták a királyt, a hazát, és te is áruló vagy! Utoljára mondom, engedj be bennünket!

— Csak a börtönkaput nyitom meg nektek.

Imre deák utasította a kődobókat, akik két kast megtöltöttek szikladarabokkal, a libikókára helyezték és a magasba röpítették. A „lövedékek" éktelen csörömpöléssel hulltak a csonka torony tetejére. Betemették volna a porkolábot is, ha az be nem ugrik az egyik lőrésbe.

— Ágyúkat tölts! — adta ki a parancsot Martonfalvy Imre.

A félelmetes fegyverek látványa megrettentette a porkolábot, tudta, ha megszólalnak, mindennek vége. Ijedtében maga húzta fel a vár fokára a megadást jelző lobogót.

Alattomossága azonban félelménél is nagyobb volt. Amikor Imre deák felszólította, hogy tegye le a fegyvert, úgy dobta el a kardját, hogy az majdnem átdöfte a deák testét.

— Öld meg . . . öld meg . . . — biztatták vitézei Imrét.

Leintette őket.

— A halál számára kegyelemnek számítana. Úgy kell leélni hátralevő nyomorult életét, ahogy ő gyötört másokat. A föld alatti börtön lesz az otthona, és rabszolgaként hordja majd a köveket a várépítőknek.

Megérkezett Török Bálint is. Magához ölelte Imrét.

— Mától, az Úrnak 1531. esztendejétől kezdve, te leszel Szigliget kapitánya.

— Én, egy deák?

— Éljen a deák kapitány! — kiáltotta Török Bálint és áldomásként csapra veretett néhány hordó bort.

A várfoglalóból hamarosan várépítő lett. Elképzelése szerint először a csonka tornyot emelték meg, utána három új bástyát építettek. Megvastagították a külső vár falait, kutat és olyan pincéket ástak, amelyekben hónapokra elegendő lőport, ágyúgolyót és élelmet tárolhattak.

Még fel sem töltötték a pincéket, amikor Szigligetet megrohanta egy kóbor török csapat.

— Engedjétek be a várba a menekülteket! Aztán reteszeljétek be a kapukat, töltsétek meg a kődobálók kosarait!

— Mi legyen az ágyúkkal?

— A golyókkal takarékoskodjatok. Kő sok van a hegyen. Előbb azonban bújjon el mindenki, hadd higgye a török, hogy üres a vár.

Amikor a fáradt, levegő után kapkodó ellenség felkapaszkodott a falakig, eldördült a deák kapitány puskája. Benépesültek a bástyák s a vitézek tonnaszámra zúdították a szikladarabokat a törökök nyaka közé.

— Az első bemutatkozás mindig döntő lehet. És mi most jól mutatkoztunk be. A kontyosok egy időre messzire elkerülnek majd bennünket — mondta elégedetten a deák kapitány.

Faragó György

Fotó: Wagner Margit

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

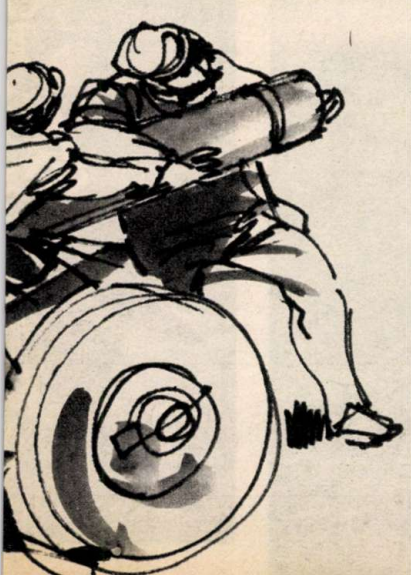

EZEKNEK AZTÁN MONDHATOD, HOGY NINCS KEDVED JÁTSZANI! ADDIG-ADDIG NYAGGATNAK, AMÍG BE NEM ADOD A DEREKADAT . . . !

MICSODA HÓBORT! GYEPLABDA LÓHÁTON . . . A GYÖNYÖRŰ, SIMA PÁZSITON SZABADON NYARGALHATNÁL, DE NEM. EGY ÁTKOZOTT KIS GOLYÓT KELL KERGETNED!

LÓ